

Απόφαση
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΕΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
ΘΕΣΕΙΣ

Για τον προσυνεδριακό διάλογο

4ο

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΤΩΝ
ΘΕΣΕΩΝ

Α. ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

— σημεία 1-3 —

Είμαστε σε κρίσιμο και ιστορικό σταυροδρόμι για την πορεία του Κινήματός μας, σε ώρα μεγάλης ευθύνης.

Πρέπει να απαντήσουμε στο ιστορικό δίλημμα. Πώς θα πορευτούμε ως ενιαίος μεγάλος και πλειοψηφικός σχηματισμός μαζί και πέρα από τον Α. Παπανδρέου στις δεκαετίες που έρχονται.

Εχουμε ταυτόχρονα τη διακυβέρνηση του τόπου σε μια μεταβατική φάση που οδηγεί σε νέα εποχή τον πλανήτη, την Ευρώπη, την περιοχή μας, την πατρίδα μας.

Μας ενώνει η ίδια μας η ιστορία.

Το ΠΑΣΟΚ είναι ιστορικά δικαιωμένη επιλογή. Είναι ταυτόχρονα και σύγχρονη ανάγκη.

Να υπερασπίσουμε τα κεκτημένα μιας εικοσαετίας που συμπυκνώνονται στο τρίπτυχο:

Κίνημα Προοπτικής

Κίνημα Λαϊκής Πλειοψηφίας

Κίνημα Νίκης και νικηφόρας στρατηγικής

Ο δρόμος προς το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής δεν εξαντλείται ούτε με την εκλογή του Πρωθυπουργού, ούτε με τη διαδοχή προσώπων στην κομματική ηγεσία. Δεν εξαντλείται στην κατανομή ρόλων και εξουσιών.

Θέλουμε καθαρές και καίριες απαντήσεις σε ευρύτερα πολιτικά και ιδεολογικά ζητήματα, σε θέματα φυσιογνωμίας και στρατηγικής, από τις οποίες θα εξαρτηθούν η δομή, οι οργανωτικές προτάσεις και οι καταστατικές αλλαγές.

Να απαντήσουμε:

- ✓ Αν μπορούμε και κάτω από ποιες προϋποθέσεις να δώσουμε ένα όραμα που θα εμπνεύσει και θα κινητοποιήσει ξανά τις δυνάμεις του έθνους σε μια συλλογική προσπάθεια.
- ✓ Αν μπορούμε και κάτω από ποιες προϋποθέσεις να οριοθετήσουμε, μέσα στο κλίμα ισοπέδωσης και στην τάση επικράτησης μιας παγκόσμιας ομοιομορφίας, τη σύγχρονη προοδευτική στρατηγική.

- ✓ Αν μπορούμε και κάτω από ποιες προϋποθέσεις να διασφαλίσουμε την αναγκαία αυτονομία της πολιτικής.
- ✓ Αν μπορούμε και κάτω από ποιες προϋποθέσεις να ολοκληρώσουμε τη δημοκρατική αναγέννηση του τόπου, με σειρά αλλαγών και μεταρρυθμίσεων.
- ✓ Αν μπορούμε και κάτω από ποιες προϋποθέσεις να συγκροτήσουμε και να εκφράσουμε ένα σύγχρονο και προοδευτικό ριζοσπαστικό κίνημα, που στα πλαίσια του εθνικού σχεδιασμού θα επιβάλλει την παραγωγική, αναπτυξιακή, κοινωνική και πολιτιστική ανασυγκρότηση της χώρας.

Καθεμιά από τις δυνατότητες αυτές, αλλά και όλες μαζί, δένονται άρρηκτα με την πρώτη και καθοριστική ανάγκη:

Το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής θα προέλθει από την ταυτόχρονη αναγέννηση του Κινήματος της Αλλαγής, του ίδιου του Κινήματός μας.

Β. ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΜΑΣ ΙΔΕΕΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΞΑΝΑ ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ

Ενα αγωνιώδες ερώτημα εκφράζεται σήμερα από ολόκληρο το προοδευτικό και αριστερό κίνημα:

Στη σημερινή παγκόσμια επικράτηση των κανόνων της αγοράς και του ελεύθερου ανταγωνισμού, στην κατάργηση των εθνικών συνόρων και την παρουσία υπερεθνικών πόλων αποφάσεων ποιοι είναι οι στόχοι, οι ιδέες, οι στρατηγικές ενός σύγχρονου σοσιαλιστικού Κινήματος; Ποιό νόημα έχει σήμερα ο σοσιαλισμός;

Εμείς, πιστεύουμε ότι οι αξίες, οι ιδέες, οι στόχοι που με συνέπεια προασπίσαμε και προασπίζουμε ως γνήσιο σοσιαλιστικό Κίνημα παραμένουν επίκαιρες και θα γίνονται ακόμα πιο επίκαιρες την επόμενη περίοδο.

Η θέση μας είναι ότι η κυριαρχία των νόμων της αγοράς και του ελεύθερου ανταγωνισμού οδήγησε στη συρρίκνωση ή και την κατάργηση του κράτους πρόνοιας, στη μαζική ανεργία, στην κοινωνική περιθωριοποίηση. Οδηγεί στην οικολογική καταστροφή, στο αδιέξοδο καταναλωτικό πρότυπο, στη συνέχιση των πολέμων, στις συνθήκες πείνας και ένδειας στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη.

Υπάρχει ανάγκη να επιστρέψουν οι ιδέες μας στο προσκήνιο. Να αποκτήσει κοινωνικό προσανατολισμό και οικολογικό επαναπροσανατολισμό η αγορά. Να συνδεθεί η ανάπτυξη με την κοινωνική προστασία.

Η σύγχρονη δημοκρατική οργάνωση της κοινωνίας και της πολιτείας.

Η δικαιοσύνη, η ισοπολιτεία και το κράτος Δικαίου.

Η ισότητα των πολιτών, το κράτος των ίσων ευκαιριών και η κοινωνία των αξιοκρατικών επιλογών.

Το πρόταγμα της Αλληλεγγύης και το Κράτος Πρόνοιας αποτελούν τον πυρήνα των αξιών, των ιδεών, των στόχων μας.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. υπήρξε πρωτοπόρο σ' αυτές τις αρχές από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα. Σήμερα πρέπει να ξαναπιστέψουμε στον εαυτό μας και να δώσουμε τη μάχη των σοσιαλιστικών ιδεών στο πλαίσιο των δυνάμεων του δημοκρατικού σοσιαλισμού. Να διατυπώσουμε μια νέα

προοδευτική πρόταση για δικαιότερη οικονομική τάξη, για επανασύνδεση του κοινωνικού ιστού, για ένα πλαίσιο συλλογικών και προοδευτικών αξιών και ιδεών που οδηγούν στη χειραφέτηση και την κοινωνική απελευθέρωση.

Γ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

— σημεία 7-14 —

Το ΠΑΣΟΚ γεννήθηκε και πορεύτηκε ως ένα βαθύτατα πατριωτικό κίνημα. Οφείλουμε όχι μόνο να διατηρήσουμε αλλά και να αναδείξουμε ξανά κυρίαρχα και ηγεμονικά την πατριωτική μας φυσιογνωμία με προσαρμογή της εθνικής μας στρατηγικής στα νέα δεδομένα.

Σήμερα, για πρώτη φορά μετά το μεγάλο πόλεμο, τις εξαρτήσεις, τις πολώσεις, τις ψυχροπολεμικές λογικές που επέβαλε, η χώρα μας μπορεί να δώσει ένα αξιόπιστο παρόν στο δύσκολο τοπίο της περιοχής, προασπίζοντας ταυτόχρονα σθεναρά την ακεραιότητα, την ασφάλεια και την κυριαρχία μας.

Το δόγμα “δεν διεκδικούμε αλλά και δεν παραχωρούμε τίποτε” σήμερα παίρνει μια νέα μορφή:

“Δεν παραχωρούμε τίποτε.

Διεκδικούμε κάθε αναφαίρετο δικαίωμα του Ελληνισμού.

Σεβόμαστε τη διεθνή νομιμότητα”.

Στόχος μας η ισχυρή Ελλάδα που εδραιώνει την Ειρήνη, διευρύνει τις Συνεργασίες και υπερασπίζει τα Κυριαρχικά της Δικαιώματα.

Τα σύνορα της Ελλάδας είναι σταθερά. Είμαστε αποφασισμένοι να αποκρούσουμε οτιδήποτε θίγει την εθνική μας κυριαρχία και τα κυριαρχικά μας δικαιώματα.

Ο διάλογος έχει ως αυτονόητη προϋπόθεση την αποδοχή της διεθνούς νομιμότητας. Αντικείμενο διαλόγου δεν μπορούν να αποτελέσουν η ελληνική επικράτεια, τα χωρικά μας ύδατα, ο εναέριος χώρος, η προστασία του εθνικού μας χώρου. Κανένα μοντέλο συγκυριαρχίας και καμιά μορφή αποστρατιωτικοποίησης του μεθοριακού και νησιωτικού χώρου δεν είναι νοητή. Επιβεβαιώνουμε τη θέση μας για το χαρακτήρα του Κυπριακού προβλήματος και την επίλυσή του.

Η κλιμάκωση των στόχων του τουρκικού επεκτατισμού επιβάλλει την πολυεπίπεδη αναβάθμιση της εθνικής μας άμυνας.

Η παραμεθόρια γραμμή Θράκη-Αιγαίο-Κύπρος παραμένει ο κύριος άξονας ανάπτυξης της αποτρεπτικής δύναμης του Ελληνισμού.

Επιβεβαιώνουμε τη θέση μας για την Ευρωπαϊκή μας πολιτική. Η ισότιμη συμμετοχή μας στους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλει την ενεργητική παρουσία μας και τη δημιουργική παρέμβασή μας στην κοινή πορεία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης.

Είναι αναγκαία, στα πλαίσια της Διακυβερνητικής, η προώθηση πολιτικών περιφερειακής ανάπτυξης, των πολιτικών του περιβάλλοντος, της ενέργειας, της δημόσιας υγείας, του τουρισμού και του πολιτισμού.

Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η τήρηση του συμφωνημένου χρονοδιαγράμματος αποτελούν για μας αδιαπραγμάτευτο στόχο.

Η Βαλκανική μας πολιτική πρέπει να αποκτήσει νέους ρυθμούς, πιο ολοκληρωμένο σχεδιασμό και περισσότερες πρωτοβουλίες.

Η Ελλάδα μπορεί να αξιοποιήσει τη συνεργασία της με τις χώρες της Βαλκανικής και την ευρωπαϊκή της θέση και να αποκτήσει μια δεσπόζουσα οικονομική, πολιτική και πολιτιστική παρουσία στα Βαλκάνια.

Στο θέμα των Σκοπίων η Ελλάδα πολιτεύεται με βάση τους όρους και τις προϋποθέσεις της Ενδιάμεσης Συμφωνίας της Νέας Υόρκης. Στη διαπραγμάτευση αυτή, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, στο πλαίσιο των σχετικών αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας, η Ελλάδα μετέχει με στόχο την ικανοποίηση των παγίων ελληνικών θέσεων.

Η ισχυρή Ελλάδα προϋποθέτει πριν και πάνω απ' όλα ισχυρό, συγκροτημένο και αναγεννημένο τον απανταχού Ελληνισμό.

Η συγκρότηση του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού και ο ορισμός της Θεσσαλονίκης, ως μητρόπολης του Οικουμενικού Ελληνισμού, αποτελούν μόνο το πρώτο βήμα, που θα ενσωματώσει στη στρατηγική εθνικής αναγέννησης την Ελλάδα των 17 εκατομμυρίων. Στόχος μας σε επόμενη φάση είναι η Παγκόσμια Συνέλευση του Ελληνισμού.

Δ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΣΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Στηρίξαμε και στηρίζουμε την οικονομική μας πολιτική στους τρεις σταθερούς άξονες: Τη Σταθεροποίηση, την Ανάπτυξη, την Κοινωνική προστασία, που συγκροτούν μια ενιαία και ταυτόχρονη διαδικασία.

Η πορεία της οικονομίας είναι θετική και στους μακροοικονομικούς δείκτες και στην αύξηση του εθνικού προϊόντος και στον πληθωρισμό. Όμως η μακροοικονομική πολιτική δεν μπορεί να οδηγήσει αυτόματα στην αναδιάρθρωση που απαιτείται και να εντάξει στην παραγωγική διαδικασία τα στρώματα που ωθούνται στο περιθώριο της παραγωγικής διαδικασίας από τους μηχανισμούς του ανταγωνισμού της αγοράς.

Το ερώτημα, αν μπορούμε να λειτουργήσουμε με όρους ισοτιμίας μέσα στο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον, πρέπει να απαντηθεί άμεσα και θετικά. Γιατί, αν μέσα σε λίγα χρόνια δεν αποκτήσει η οικονομία μας την ικανότητα μιας ανατροφοδοτούμενης ανάπτυξης, τότε μοιραία θα καταστεί περιφερειακή χώρα των ισχυρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η κύρια αντίθεση βρίσκεται ανάμεσα στις δυνάμεις της παραγωγής και της υγιούς οικονομίας και στις δυνάμεις της διαμεσολάβησης και της παραοικονομίας.

Οι απαντήσεις πρέπει να δοθούν τώρα. Οι αμυντικοί σχεδιασμοί πρέπει να μετατραπούν σε επιθετικούς. Ο αναγκαίος εκσυγχρονισμός πρέπει να βασισθεί:

- Σ' ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό Κράτος-Στρατηγείο
- Στην ισχυρή παραγωγική και ανταγωνιστική βάση της Οικονομίας.
- Σε σύγχρονους ευέλικτους, διαφανείς θεσμούς.

Η οικονομική-αναπτυξιακή μας πολιτική πρέπει να προσανατολιστεί στις ακόλουθες κρίσιμες προτεραιότητες:

1. Στην υλοποίηση του 2ου Κ.Π.Σ. στο χρονοδιάγραμμα που έχει καθορισθεί.
2. Στη διαμόρφωση και υλοποίηση ολοκληρωμένων πολιτικών ανασυγκρότησης των περιοχών που πλήττονται από αποβιομηχάνιση και ανεργία.

3. Στην προώθηση μιας κοινωνίας αλληλεγγύης που σημαίνει δυνατότητα εξεύρεσης πόρων, οι οποίοι θα μπορούσαν να κατευθυνθούν σε κρίσιμα θέματα κοινωνικής πολιτικής όπως, ανεργία, Ε.Σ.Υ., χαμηλών μισθών και συντάξεων, εξυγίανσης της κοινωνικής ασφάλισης.

Οι πόροι μπορούν να προκύψουν από τη σύλληψη της φοροκλοπής, της φοροδιαφυγής, της παραοικονομίας.

Πρέπει να υπάρξει ακόμα προσπάθεια αύξησης των εσόδων (Φ.Π.Α.) και περιστολής ή ανασύνθεσης των δαπανών του Δημοσίου.

Με αποδοχή των όρων του υγιούς ανταγωνισμού, με χρήση καθαρά ιδιωτικο-οικονομικών κριτηρίων στη λειτουργία, πρέπει να ενισχύσουμε και να εκσυγχρονίσουμε τον κοινωνικό τομέα της οικονομίας, που θα αποτελέσει τη βάση της παραγωγικής αναδιάρθρωσης σε κρίσιμους χώρους (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία).

Η ποιότητα της δημοκρατίας μας και η συνοχή της κοινωνίας μας, αλλά και το πραγματικό επίπεδο ανάπτυξης του τόπου δεν κρίνεται μόνο από τους ψυχρούς αριθμούς και τα οικονομικά μεγέθη. Αναδεικνύεται κυρίως από τον τρόπο που αντιμετωπίζουμε το σύνολο των προβλημάτων που σχετίζονται, με την ποιότητα ζωής του πολίτη.

Στόχοι όπως:

- η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση
 - η πολιτιστική αναγέννηση
 - ο πολεοδομικός και χωροταξικός σχεδιασμός
 - η προστασία του περιβάλλοντος, των φυσικών αποθεμάτων και πόρων και της οικολογικής ισορροπίας
 - η εφαρμογή στην πράξη της ισότητας των φύλων
- πρέπει να κυριαρχήσουν στις προτεραιότητές μας και να καθορίσουν τη συνολικότερη πορεία του τόπου τα επόμενα χρόνια.

Β. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Απέναντι στο καθεστώς -με τη θεωρητική και πραγματική έννοια του όρου- των οικονομικών συμφερόντων, των παντοδύναμων μέσων επικοινωνίας, της διαπλοκής χρήματος και εξουσιών που συνιστά μια νέα πραγματικότητα· αλλά και απέναντι στο παραδοσιακό καθεστώς των πελατειακών σχέσεων, των μεταπρατών, των διαμεσολαβήσεων, της παντοδύναμης γραφειοκρατίας η πολιτική πρέπει να αναζητήσει τώρα ξανά τον αυτόνομο και ολοκληρωμένο της ρόλο.

Η αναγέννηση της πολιτικής επιβάλλει τομές και ρήξεις, συνδέεται με τους νέους εθνικούς και κοινωνικούς στόχους και οραματισμούς και προϋποθέτει ένα νέο πολιτικό και κοινωνικό ριζοσπαστισμό ως κινητήριο μοχλό, των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων. Ένα σύγχρονο και προοδευτικό ριζοσπαστισμό.

Το Κίνημά μας πρέπει να αποτελέσει την πολιτική έκφραση αυτής της συλλογικής και ριζοσπαστικής πράξης.

Η αναβάθμιση των δημοκρατικών θεσμών, ο εκσυγχρονισμός του πολιτικού συστήματος, η αποκέντρωση της πολιτικής εξουσίας, η ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης στο χώρο της διοίκησης και της αυτοδιοίκησης αποτελούν στόχους του ευρύτερου μεταρρυθμιστικού σχεδίου του Κινήματός μας.

- Κοινοβούλιο ισχυρό, αυτόνομο απέναντι στα συμφέροντα, που θα καταστεί επίσημο και ουσιαστικό κέντρο του πολιτικού διαλόγου και αποφάσεων.
- Κόμματα ισχυρά, με δημοκρατικές λειτουργίες, με διαφανείς οικονομικές πηγές, αυτόνομα πολιτικά κέντρα απέναντι στα διάφορα συμφέροντα, απαλλαγμένα από πελατειακές δουλείες, που θα επιτελούν τον καθαρό πολιτικό τους ρόλο.
- Θεσμική ολοκλήρωση της Τοπικής και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, με ικανότητα διαμόρφωσης αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και οικονομικού προγραμματισμού.

Μεταρρύθμιση της διοίκησης ώστε να συμμετάσχει στην αναπτυξιακή προσπάθεια του τόπου, να συμβάλλει ενεργά στην προστασία του πολίτη, στην αποκατάσταση της νομιμότητας, στην προστασία του περιβάλλοντος.

- Ανεξάρτητη δικαιοσύνη απέναντι στην Εκτελεστική Εξουσία, στις επιρροές που ασκούν κέντρα οικονομικής ή επικοινωνιακής εξουσίας.
- Σύγχρονο κράτος-δικαίου με εξασφάλιση και διεύρυνση των ατομικών δικαιωμάτων και των συλλογικών ελευθεριών. Διαφάνεια στην πολιτική λειτουργία και τη δομή των Μ.Μ.Ε.

Οι θέσεις μας αυτές κατοχυρώνονται θεσμικά μέσα από τη διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος. Μέσα από αυτή τη διαδικασία θα διασφαλίσουμε και συνταγματικά τις νομοθετικές πρωτοβουλίες που πήραμε για την αξιοκρατία στο δημόσιο, για τη διαφάνεια στους θεσμούς, την κατοχύρωση των ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων και θα προχωρήσουμε σε σημαντικές τομές και στις λειτουργίες της Δικαιοσύνης και του Κοινοβουλίου.

ΣΤ. ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Τα νέα εθνικά, προοδευτικά, κοινωνικά μέτωπα κρίνονται στην προγραμματική, πολιτική και θεσμική σύγκλιση των πολιτικών φορέων, των μαζικών κινημάτων, των αντιπροσωπευτικών θεσμών.

Η συστηματική και ουσιαστική διεύρυνση της πολιτικής δημοκρατίας, μια νέα ποιοτική κουλτούρα στην επικοινωνία και το διάλογο ανάμεσα σε φορείς είναι ανάχωμα στην επικράτηση αλλότριων συμφερόντων. Και δίνουν σε κοινωνικές και πολιτικές συμφωνίες ανάμεσα στους κοινωνικούς εταίρους, τις πολιτικές δυνάμεις, τους θεσμούς περιεχόμενο και προοπτική.

Οι μεγάλες αλλαγές, που συντελούνται στον ευρύτερο καταμερισμό της εργασίας, οι ανακατατάξεις κοινωνικών ομάδων και στρωμάτων μέσω των μηχανισμών του ανταγωνισμού της αγοράς, καθιστούν ανεπαρκείς σήμερα τις παραδοσιακές αναλύσεις που διαμορφώνονται στο δίπολο προνομιούχοι-μη προνομιούχοι.

Ο βασικός πυρήνας της κοινωνικής συμμαχίας, στον οποίο στηρίζεται το ΠΑ.ΣΟ.Κ., περιλαμβάνει τη μισθωτή εργασία, τη μεγάλη πλειοψηφία των αγροτικών στρωμάτων, των μικρομεσαίων επαγγελματιών, τους ανέργους, τους συνταξιούχους. Η επιβίωση και η ενίσχυση των στρωμάτων αυτών αποτελεί βασικόν όρο για την ενότητα και τη συνοχή της ελληνικής κοινωνίας.

Γύρω από τον “πυρήνα” αυτό συγκροτείται ένας δεύτερος κύκλος που περιλαμβάνει τις δυνάμεις της γνώσης, της επιστήμης, κοινωνικές ομάδες που προωθούν αναπτυξιακές-παραγωγικές πρωτοβουλίες, δυνάμεις μικρομεσαίων αλλά και μεγαλύτερων επιχειρηματιών. Ο δεύτερος αυτός κύκλος αποτελεί μια “εν δυνάμει” “αναπτυξιακή συμμαχία”, ικανή να συμβάλλει στην παραγωγική αναδιάρθρωση.

Υπάρχει σταθερό μέτωπο αντιπαράθεσης, απέναντι στα κυκλώματα του μεταπρατισμού, της κερδοσκοπίας, της παραοικονομίας που ιδιοποιούνται εθνικό προϊόν και κρίσιμους πόρους και στέκονται εμπόδιο σε κάθε διαδικασία πραγματικής ανάπτυξης.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν “μετατοπίζεται” ούτε πολιτικά ούτε κοινωνικά. Εκφράζει τις δυνάμεις του δημοκρατικού σοσιαλισμού και “εν δυνάμει” αποτελεί την κοίτη -ως αυτόνομη στρατηγική- που μέσα της πορεύεται το μέτωπο των προοδευτικών δυνάμεων.

Η νέα πολυσυλλεκτικότητα, που πρέπει να εκφράσει το ΠΑ.ΣΟ.Κ., στηρίζεται στην άρρηκτη κοινωνική του συμμαχία, που αποτελεί μια ευρεία και δυναμική πλειοψηφία και στηρίζει το ενιαίο και μεγάλο ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία των στόχων μας είναι πριν απ’ όλα αυτοδύναμη και ισχυρή πολιτική εξουσία, ικανή να διασφαλίζει ευρύτατες συναινέσεις σε κρίσιμες επιλογές και να εγγυάται την πολιτική σταθερότητα.

Χρειάζονται σταθερές κυβερνήσεις ικανές να υλοποιήσουν ολοκληρωμένα προγράμματα, να διασφαλίσουν κοινωνικές συγκλίσεις, να προωθήσουν σύγχρονους κοινωνικούς και αναπτυξιακούς στόχους.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. μέσα στη γεωγραφία του πολιτικού μας συστήματος κινείται στο χώρο της “κεντροαριστεράς” που ταυτίζεται με το χώρο των δυνάμεων της δημοκρατικής συνεργασίας. Ο όρος, όμως, της “κεντροαριστεράς” δεν μπορεί να υποκαταστήσει ούτε την πατριωτική μας φυσιογνωμία, ούτε την κοινωνική μας αναφορά, ούτε τη σοσιαλιστική μας επαγγελία.

Πρέπει να ενισχύσουμε τις προσπάθειες και τις πρωτοβουλίες μας για τη διαμόρφωση ενδεχόμενων συγκλίσεων σε θέσεις και προγράμματα ανάμεσα σε όλες τις προοδευτικές δυνάμεις. Πεδία εφαρμογής είναι τα προοδευτικά και κοινωνικά μέτωπα, οι αντιπροσωπευτικοί θεσμοί, η κοινή στάση σε κρίσιμα πολιτικά προβλήματα. Πάντοτε βέβαια σε συνάρτηση με την αυτονομία των κομμάτων που τις συγκροτούν.

Πρέπει, χωρίς καμία καθυστέρηση, να επανατοποθετήσουμε τις σχέσεις μας με τα μαζικά κινήματα στη βάση της αυτονομίας και της μη υποκατάστασης. Το συνδικαλιστικό κίνημα ανεξάρτητο πολιτικά, οργανωτικά από τα κόμματα και το κράτος πρέπει να σχεδιάσει, με επίκεντρο το συνδικάτο, μια σύνθετη και σύγχρονη στρατηγική.

Είναι ώρα να προσεγγίσουμε και πάλι το μέγα ζήτημα, την προοπτική μιας ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ που θα εγγυάται την κοινή κινητοποίηση για την:

- Σταθερή αναπτυξιακή πορεία της χώρας μέσα στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον.
- Τον προοδευτικό χαρακτήρα αυτής της πορείας, τη διεύρυνση και κατοχύρωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων.
- Τη ριζική μετατόπιση των κοινωνικών συσχετισμών προς όφελος των δυνάμεων της προόδου.

Πρέπει να διαμορφώσουμε ένα ευρύτατο πλαίσιο συμπόρευσης, μια νέα και αυθεντική σχέση με τα νέα κοινωνικά κινήματα. Να ενώσουμε μέσα από τη στρατηγική μιας πραγματικά ριζοσπαστικής αριστεράς, τις προσπάθειες, τις αμφισβητήσεις, τους στόχους αυτών των Κινήματων. Η τοπική ανάπτυξη, η ισότητα των δύο φύλων, ο πολιτισμός, ο αθλητισμός, οι καταναλωτές, το περιβάλλον, η οικολογία, η εκπαίδευση, η απασχόληση, η υγεία, οι ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού συσπειρώνουν ευρύτατα κοινωνικά στρώματα.

Οι διανοούμενοι, η νέα γενιά, οι γυναίκες, τα νέα κοινωνικά κινήματα είναι ευαίσθητοι στις παραδοσιακές κομματικές εξαρτήσεις, σχέσεις και αντιπροσωπεύσεις.

Ζ. ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ

Το ΠΑΣΟΚ είναι Κίνημα ιστορικής συνέχειας και διαρκούς ανανέωσης και πρέπει να γίνει ξανά Κίνημα της νέας γενιάς.

Ούτε την ιστορία μας ελεεινολογούμε, γιατί υπάρχει ουσιαστική προσφορά στον τόπο, ούτε τις υπάρχουσες δομές και σχέσεις θεωρούμε αρκετές για το νέο ΠΑΣΟΚ.

Είναι φανερό ότι δεν μπορούμε να ξαναγυρίσουμε σ' ένα "κόμμα μαζών" κάθετα και στεγανά αρθρωμένο, όπου η συλλογική και απρόσωπη οργάνωση διασφάλιζε την αποτελεσματικότητα στη δράση και οριοθετούσε, σε ένα εχθρικό, πολιτικό περιβάλλον, τη φυσιογνωμία και τη στρατηγική της. Το ΠΑΣΟΚ ακόμη είναι αυτονόητο ότι δεν μπορεί και δεν πρέπει να ολοκληρώσει τη μετατροπή του σε "κόμμα αξιωματούχων" της εξουσίας, που η γρήγορη εμπλοκή του στη νομή και τη διαχείρισή της φάνηκε να το οδηγεί. Το ΠΑΣΟΚ τέλος δεν μπορεί και δεν πρέπει να επιστρέψει στο πελατειακό κόμμα παλαιού τύπου γυρίζοντας την πολιτική ζωή του τόπου δεκαετίες πίσω.

Το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής δεν μπορεί παρά να είναι ολοκληρωμένος Κυβερνητικός Σχηματισμός και όχι απλώς "κόμμα εξουσίας" ή "εκλογικός μηχανισμός" ή "ουραγός των κυβερνητικών επιλογών".

Με μόνιμο προγραμματικό λόγο. Με αποσύνδεση από το κράτος και την κρατική διαχείριση. Με διακριτούς και οριοθετημένους ρόλους και λειτουργίες των συλλογικών οργάνων. Με κατοχυρωμένα πεδία σύνθεσης απόψεων, σύνδεσης χώρων και συλλογικής παρέμβασης και δράσης παντού. Με εθνικό, στρατηγικό, πολιτικό και ιδεολογικό κέντρο που θα διευθύνει τη συνολική πορεία και θα διασφαλίσει την ενότητα και την προοπτική του χώρου. Με άμεση αποκέντρωση της κομματικής εξουσίας. Με ουσιαστική συμμετοχή στη διαμόρφωση της πολιτικής και συλλογικό έλεγχο της πορείας.

Το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής δεν μπορεί παρά να είναι Κίνημα αυτεξούσιων και ενεργών πολιτών, με κοινή ιδεολογική αναφορά, με πολιτική

ενότητα, ηθική αλληλεγγύη που σηματοδοτεί τη νέα σχέση ανάμεσα στο ατομικό και το συλλογικό.

Είναι ταυτόχρονα ένα σύγχρονο δημοκρατικό σοσιαλιστικό Κόμμα που αντιστέκεται στην αναπαραγωγή των δομών της κοινωνικής καθυστέρησης, στη συσκότιση των αντιθέσεων, στην παραταξιοποίηση των άλλων θεσμών, στη χειραγώγηση των μαζικών κινημάτων, στην υποκρισία των συνδικαλιστικών και συντεχνιακών πρακτικών.

Η παραδοσιακή μορφή της οργάνωσής μας οφείλει να μετεξελιχθεί, γιατί δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τα νέα δεδομένα. Δεδομένα που αφορούν τον κατακερματισμό του κοινωνικού ιστού, την ταχύτητα που κινείται η γνώση, τις νέες μορφές επικοινωνίας και την πολλαπλότητα των αναγκών της πολιτικής παρέμβασης σε χώρους, θεσμούς, κινήματα. Το περιεχόμενο του σύγχρονου πολιτικού σχεδιασμού και της προοδευτικής πράξης προσδιορίζει και τη μορφή και το χώρο ανασυγκρότησης των δυνάμεών μας.

Ο δρόμος για μας είναι ένας. Η κατάργηση κάθε μορφής διαμεσολάβησης ανάμεσα στο ΠΑΣΟΚ και το λαό. Η αναβάθμιση του πολιτικού ρόλου και του λόγου του κόμματος μέσα από διαδικασίες άμεσης δημοκρατίας. Η ισχυρή περιφερειακή συγκρότηση. Η ανάδειξη των συλλογικών αντιπροσωπευτικών οργάνων σε κυρίαρχους τόπους διαμόρφωσης πολιτικής και λήψης αποφάσεων. Η σύνθεση ισότιμων και πολλαπλών εκφράσεων που αντιστοιχούν στον πλουραλισμό και την ανεξαρτησία των θεσμών της αποκεντρωμένης και δημοκρατικής πολιτείας, που συγκροτούνται γύρω από πολιτικούς στόχους, εμφορούνται από σύγχρονες σοσιαλιστικές ιδέες και αξίες, και νοιώθουν συλλογική ευθύνη για τα δρώμενα σ' αυτό τον τόπο.

Όλα αυτά που απορρέουν από τις θέσεις μας και προσδιορίζουν τη φυσιογνωμία του ΠΑΣΟΚ, πρέπει να απεικονιστούν στη νέα δομή και λειτουργία του Κινήματός μας.

**Εθνικό Συμβούλιο
6η Σύνοδος Κ.Ε.
Απόφαση**

**ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΕΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ**

Θ Ε Σ Ε Ι Σ

Για τον προσυνεδριακό διάλογο

- ✓ *μπροστά στη νέα εποχή*
- ✓ *οι σοσιαλιστικές μας ιδέες ξανά επίκαιρες*
- ✓ *για την αναγέννηση της Ελλάδας και του Ελληνισμού*
- ✓ *για την εθνική αναπτυξιακή στρατηγική*
- ✓ *για την αναγέννηση της πολιτικής και τη ανασυγκρότηση της δημοκρατίας*
- ✓ *οι πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις*
- ✓ *το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής*

**Αθήνα
6-7 Απριλίου 1996**

Α. ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

Τον τελευταίο καιρό το Κίνημά μας διήνυσε μια πορεία κρίσιμων εξελίξεων και δοκιμασιών. Εζησε και ζει κορυφαίες στιγμές για την ίδια του την υπόσταση και την προοπτική. Δοκιμάζεται η πολιτική και κοινωνική του ρίζα, η συνοχή, η αντοχή του, καθώς καλείται να απαντήσει στο ιστορικό δίλημμα που το συνοδεύει από την ίδρυσή του. Να μπορέσει να πορευτεί ως ενιαίος, μεγάλος και πλειοψηφικός σχηματισμός μαζί και πέρα από τον ηγέτη και ιδρυτή του στις δεκαετίες που έρχονται.

Η μετάβαση από το σύστημα σχέσεων, εξουσιών και λειτουργιών που έχει κεντρική αναφορά στην κυρίαρχη παρουσία του Ανδρέα Γ. Παπανδρέου, σε ένα ασφαλώς νέο ΠΑΣΟΚ δεν συντελείται στο κενό.

Εχουμε την ευθύνη της διακυβέρνησης του τόπου σε μια μεταβατική ιστορική φάση που οδηγεί σε νέα εποχή τον πλανήτη, την Ευρώπη, την περιοχή μας, την ίδια μας την πατρίδα. Κάτω από το βάρος νέων δεδομένων, μεγάλων αλλαγών, άδηλων και ρευστών εξελίξεων.

Σε μια ώρα τόσο μεγάλης ευθύνης, όπου καθένας από μας και όλοι μαζί ερχόμαστε αντιμέτωποι με την ίδια μας την Ιστορία και το Χρέος που έχουμε απέναντι στο λαό και τον τόπο, είναι φυσικό να στρέψουμε το βλέμμα στο χθες, στη δυναμική και ιστορική μας αφετηρία, στη διαδρομή, στην αγωνιστική και δημιουργική μας πορεία. Για να βρούμε ό,τι μας ενώνει σαν μια γνήσια ιστορική παρακαταθήκη.

Μας ενώνει η δύναμη των ιδεών και των οραμάτων της 3ης Σεπτέμβρη, το τετράπτυχο των αναλλοίωτων στόχων μας.

Μας ενώνει η προσφορά στον τόπο και τη δημοκρατία.

Μας ενώνει το δημιουργικό έργο της δεκαετίας του '80.

Μας ενώνει η αίσθηση της εμπιστοσύνης, της ασφάλειας, της πολιτικής σταθερότητας, της κοινωνικής ευαισθησίας, της συμφιλίωσης και της δημοκρατικής αναγέννησης που έζησε μαζί μας ο λαός. Μας ενώνει η σιγουριά ότι και τώρα με το ΠΑΣΟΚ η Ελλάδα μπορεί να δώσει τη μάχη του εκσυγχρονισμού, της ανανέωσης και της προόδου.

Μας ενώνει ακόμη η κοινή απόφαση να ανατρέψουμε και όλες τις αρ-

νητικές όψεις του παρελθόντος, τις ξεπερασμένες αντιλήψεις και πρακτικές, που συχνά αλλοίωναν τη φυσιογνωμία του Κινήματος και ύψωναν ψηλά τείχη στο έργο μας.

Τέλος και πάνω απ' όλα μας ενώνει η ιστορική ευθύνη να υπερβούμε τον ίδιο μας τον εαυτό, να ξανακερδίσουμε το κομμάτι της ψυχής, των ιδεών και της δυναμικής που χάσαμε μέσα από τη νομή και διαχείριση της εξουσίας. Να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων και να δώσουμε αξία, νόημα και περιεχόμενο στη συλλογική προσπάθεια και δημιουργία.

Το Κίνημά μας είναι κιόλας μια ιστορικά δικαιωμένη επιλογή. Πρέπει να αποδείξουμε ότι όχι μόνο εξακολουθεί να είναι, αλλά επιβάλλεται και ως σύγχρονη ανάγκη. Πρέπει να κρατήσουμε και να υπερασπίσουμε όλοι μαζί τα κεκτημένα ενός εικοσάχρονου κύκλου για τη δημοκρατική παράταξη και το Κίνημά μας.

Το ΠΑΣΟΚ αναπτύχθηκε ως Κίνημα προοπτικής, που μπορούσε να διαγνώσει και να συνειδητοποιήσει τον ιστορικό ορίζοντα πάντα με στόχο το μέλλον, κι όχι ως Κίνημα ενσωμάτωσης και διαχείρισης. Κι αυτό αποτελεί ιστορική υποθήκη, καθώς η νέα εποχή, τα αιτήματα και οι ανάγκες της απαιτούν όχι καθήλωση σε άγονες και εφήμερες μάχες αλλά πολιτικό λόγο, στόχους και πολιτικές που οδηγούν στο μέλλον, που έχουν ορίζοντα τις επόμενες κρίσιμες δεκαετίες.

Το ΠΑΣΟΚ πάντοτε στηριζόταν στη δυνατότητα συμπόρευσης, σύγκλισης και ενοποίησης δημοκρατικών και αριστερών προοδευτικών ρευμάτων, διαφορετικών κοινωνικών δυνάμεων και στρωμάτων, με σύνθετα αιτήματα. Ακόμη και στην πιό βαθιά κρίση που πέρασε ιστορικά εξέφρασε τη συντριπτική προοδευτική πλειοψηφία, παρέμεινε ισχυρό πλειοψηφικό πολιτικό και κοινωνικό ρεύμα. Η δημοκρατική νομιμοποίηση της λαϊκής πλειοψηφίας που στηρίζει την προοδευτική πρόταση, μπορεί να διασφαλιστεί και σήμερα μόνο με το ενιαίο και μεγάλο ΠΑΣΟΚ.

Το ΠΑΣΟΚ νικούσε κάθε φορά που έφερνε δυναμικά στο προσκήνιο τα μεγάλα αιτήματα του Έθνους και αντιμετώπιζε αποτελεσματικά τα προβλήματα του λαού. Όταν ο λαός ένοιωθε την κοινωνική ευαισθησία μιας προοδευτικής πολιτικής. Και πάντα κρατώντας ενωμένη και συνεκτική τη δημοκρατική παράταξη, γνωρίζοντας καλά τι σημαίνει αυτό για τη νεώτερη ιστορία του τόπου μας.

Ο ίδιος ο Πρόεδρός μας έθετε σε όλες τις σημαντικές εισηγήσεις του από πολύ καιρό τώρα τα ερωτήματα και αναζητούσε απαντήσεις. Και επικέντρωνε το ενδιαφέρον του στο αγωνιώδες ζητούμενο "ποιο ΠΑΣΟΚ του παρόντος και του μέλλοντος" θα μπορούσε να δώσει τις λύσεις.

Στο 3ο Εθνικό Συμβούλιο ο Α. Παπανδρέου διατύπωνε το ιστορικό δίλημμα:

"Το Κίνημά μας βρίσκεται σήμερα μπροστά στη μεγάλη ιστορική πρόκληση. 'Η θα αναγεννηθεί το ίδιο ταυτόχρονα με μια δυναμική πορεία αναγέννησης της Ελλάδας και του Ελληνισμού για να εκφράσει αυθεντικά τις ώριμες και σύγχρονες ανάγκες του τόπου και των λαϊκών δυνάμεων. 'Η θα μετατραπεί οριστικά σε παραδοσιακό πολιτικό σχηματισμό, χωρίς προοπτική".

Είναι φανερό ότι ο δρόμος προς το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής δεν εξαπτελείται ούτε με την εκλογή του Πρωθυπουργού μας που έγινε με άψογο και ώριμο τρόπο, ούτε με την ευρύτερη διαδικασία διαδοχής στην ηγεσία του Κινήματος. Πολύ περισσότερο δεν εξαπτελείται στην κατανομή ρόλων και εξουσιών.

Εχει ευρύτερη ιστορική και πολιτική διάσταση.

Πρέπει να συζητήσουμε ξανά την ιδεολογική ταυτότητα, τη φυσιογνωμία και τη στρατηγική ενός δημοκρατικού, σοσιαλιστικού Κινήματος κάτω από τα δεδομένα και τις εξελίξεις της νέας εποχής.

Τον προσανατολισμό της εθνικής μας στρατηγικής στις τεράστιες αλλαγές που γίνονται στην περιοχή.

Πρέπει να επαναπροσδιορίσουμε τις εθνικές και κοινωνικές μας ιεραρχίες και να οριοθετήσουμε τα εθνικά προοδευτικά και κοινωνικά μας μέτωπα.

Πρέπει να μιλήσουμε ξανά για τις κυβερνητικές μας προτεραιότητες.

Από τις καθαρές και καίριες απαντήσεις, που θα δώσουμε σ' αυτά τα θέματα, θα εξαρτηθεί η δομή, οι οργανωτικές προτάσεις και τελικά η

κατανομή σχέσεων, η θέσπιση οργάνων, οι καταστατικές αλλαγές που θα κριθούν αναγκαίες.

Πρέπει κατά συνέπεια να πολιτικοποιήσουμε βαθιά τις διαδικασίες του Συνεδρίου μας, να συζητήσουμε ανοικτά και με γόνιμο τρόπο τη νέα πορεία μας σ' όλες της τις διαστάσεις ιδεολογικές, κοινωνικές, εθνικές, πολιτικές.

Για να αποδείξουμε:

- ✓ Αν μπορούμε και κάτω από ποιές προϋποθέσεις, να δώσουμε ένα όραμα που θα εμπνεύσει και θα κινητοποιήσει ξανά τις δυνάμεις του έθνους σε μια συλλογική προσπάθεια
- ✓ Αν μπορούμε και κάτω από ποιές προϋποθέσεις, να οριοθετήσουμε μέσα σε κλίμα ισοπέδωσης και αίσθηση παγκόσμιας ομοιομορφίας, τη σύγχρονη προοδευτική στρατηγική
- ✓ Αν μπορούμε και κάτω από ποιές προϋποθέσεις να διασφαλίσουμε την αναγκαία αυτονομία της πολιτικής
- ✓ Αν μπορούμε και κάτω από ποιές προϋποθέσεις να ολοκληρώσουμε τη δημοκρατική αναγέννηση του τόπου, με σειρά αλλαγών και μεταρρυθμίσεων
- ✓ Αν μπορούμε και κάτω από ποιές προϋποθέσεις να συγκροτήσουμε και να εκφράσουμε ένα σύγχρονο και προοδευτικό ριζοσπαστικό κίνημα, που στα πλαίσια του εθνικού σχεδιασμού θα επιβάλλει την παραγωγική, αναπτυξιακή, κοινωνική και πολιτιστική ανασυγκρότηση της χώρας.

Καθεμιά από τις δυνατότητες αυτές, αλλά και όλες μαζί, δένονται άρρηκτα με την πρώτη και καθοριστική ανάγκη:

Το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής θα προέλθει από την ταυτόχρονη αναγέννηση του Κινήματος της Αλλαγής, του ίδιου του Κινήματός μας.

Β. ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΜΑΣ ΙΔΕΕΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΞΑΝΑ ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ

Ένας τύπος ανάπτυξης που θα μπορούσε να ονομαστεί το “αμερικανικό όνειρο” σημάδεψε τον πλανήτη μας μεταπολεμικά. Οι ευημερούντες αριθμοί. Τα γιγάντια έργα υποδομής. Τα ασύλληπτα τεχνολογικά επιτεύγματα. Η κατ’ επίφαση ορθολογική κατανομή των πόρων. Η αστικοποίηση. Το οικονομικό θαύμα της αύξησης του κατά κεφαλήν εισοδήματος. Ο τεχνικός πολιτισμός. Δημιούργησαν την εικόνα της ευμάρειας και της επάρκειας. Βελτιώθηκε το βιοτικό επίπεδο και διαμορφώθηκε το συγκεκριμένο καταναλωτικό και προτιμησιακό πρότυπο.

Πρέπει να πούμε, όμως, με θάρρος ότι υπάρχει και η άλλη όψη του νομίσματος. Κάτω από την επιφάνεια ζει ο κόσμος της φτώχειας, της ανεργίας, της υποαπασχόλησης. Ζει ο κόσμος υποχείριο των οικονομικών στρατηγικών και θεωριών. Τα παντοδύναμα μέσα επικοινωνίας ισοπεδώνουν τις αποστάσεις, καταβροχθίζουν τις διαφορές, ενοποιούν τις αξίες.

Κάτω από την επιφάνεια, οι επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής, στις πολιτισμικές αξίες, στις κοινωνικές σχέσεις υπήρξαν καταλυτικές. Το φυσικό περιβάλλον, η οικολογική ισορροπία, το απόθεμα των φυσικών και παραγωγικών πόρων υποτάχτηκαν στους ευημερούντες αριθμούς και το αλόγιστο κέρδος.

Η εμπορευματοποίηση κάθε χρήσιμης αξίας αποτέλεσε την κυρίαρχη ιδεολογία και απλώθηκε σε κάθε πτυχή της κοινωνικής μας ζωής. Όλα κοστολογούνται, όλα έχουν τιμή. Τα αγαθά, η πνευματική εργασία, το πολιτιστικό έργο, η ίδια η κοινωνική σχέση, τα αισθήματα και οι ιδεολογίες.

Ο μιμητισμός και ατομικισμός έγιναν η κυρίαρχη κοινωνική πρακτική. Η ιεραρχία, ο ανταγωνισμός, η επιβολή στον άλλο έγινε η κυρίαρχη κοινωνική συμπεριφορά.

Κι όταν η υποταγή όλων των πολιτών γίνεται αδύνατη, η καταναλωτική μας κοινωνία ανοίγει ένα παράθυρο στη φυγή, στην περιθωριοποίηση. Δίνει το δικαίωμα συμμετοχής στο γκέτο.

Τα αισθήματα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, η κοινωνία των “τεχνητών παραδείσων”, η κοινωνία ανοχής και υποκρισίας, η κρίση των πόλεων είναι τα επίχειρα αυτής της ανάπτυξης.

Ο όψιμος καπιταλισμός εισάγει με ρυθμούς καταιγιστικούς, το μονοδιάστατο άνθρωπο, τον άνθρωπο-μηχανή, τον “ιδιώτη”, τον κυρίαρχο του παιχνιδιού σε κάθε γωνία του πλανήτη και προσπαθεί να τον ολοκληρώσει.

Τα νέα δεδομένα, που απορρέουν από τις μεγάλες και ραγδαίες αλλαγές της νέας εποχής, διευκολύνουν αυτή την προοπτική αναμφίβολα, από την άλλη μεριά, όμως, την υπονομεύουν.

Ενας κόσμος χωρίς σύνορα για τους ανθρώπους, το χρήμα, την απασχόληση, τα εμπορεύματα, τις αξίες, τους πολιτισμούς κάνει την εμφάνισή του.

Οι διεθνείς σχέσεις στον κόσμο της μιας υπερδύναμης απομακρύνουν το πυρηνικό ολοκαύτωμα, αλλά πολλαπλασιάζουν και εντείνουν τις γεωπολιτικές, εθνικιστικές, θρησκευτικές και οικονομικές συγκρούσεις.

Οι υπερεθνικοί πόλοι αλλάζουν το παγκόσμιο εμπόριο και το σύστημα ανταλλαγής.

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας συνοδεύεται από την πλήρη κυριαρχία του οικονομικού ορθολογισμού, των κανόνων της ελεύθερης αγοράς, της πρόταξης των μακροοικονομικών στόχων και πολιτικών.

Τα παγκόσμια δίκτυα επικοινωνίας, μεταφορών, τηλεπικοινωνιών αναπτύσσουν σε συνθήκες άγριου ανταγωνισμού εθνικές οικονομικές στρατηγικές που, πέρα από τη διεκδίκηση νέων θέσεων στον παγκόσμιο καταμερισμό, διαμορφώνουν νέους δεσμούς εξάρτησης ανάμεσα στα κράτη.

Οι δυνάμεις της συντήρησης θεώρησαν ότι εύκολα ξεμπέρδεψαν με το σοσιαλιστικό πρότυπο. Στο γκρέμισμα του “κράτους-αφέντη” η “κοινωνία των ιδιωτών” πανηγύρισε μια μεγάλη και κατά πολλούς τελειωτική νίκη. Μονεταρισμός, νεο-φιλελευθερισμός, ιδιωτικοποίηση, αγορά γίνονται τα νέα φετίχ.

Και γεννήθηκε η θεωρία του τέλους της ιδεολογίας, της πολιτικής, των διαφορετικών πολιτισμών που θέλησε να ξεμπερδεύει ακόμη και με το κράτος-έθνος.

Η ιστορία, όμως, τους διαψεύδει. Κατακτήσεις προοδευτικές όπως το κράτος πρόνοιας ουσιαστικά ακυρώνονται στο όνομα της μικρής πα-

ραγωγικότητας και του μεγάλου κόστους ή καθίστανται τυπικές, όπως το κράτος δικαίου, κάτω από την τεράστια συγκέντρωση και τη διαπλοκή οικονομικής και πολιτικής δύναμης.

Η αγορά που θεωρήθηκε πανάκεια για την εξυγίανση, το υγιή ανταγωνισμό, την οικονομική ελευθερία και δημοκρατία, την αυτόματη δημιουργία της πλήρους απασχόλησης και την ευημερία των ατόμων - ιδιωτών κατέδειξε πια τα όριά της.

Η Ειρήνη δοκιμάζεται σε ολοένα περισσότερες περιοχές του πλανήτη.

Ανοίγει ο δρόμος για την επαναφορά στο προσκήνιο και την εκ νέου επικράτηση των προοδευτικών ιδεών και αξιών.

Είμαστε σοσιαλιστές και είμαστε περήφανοι γι' αυτό.

Μια νέα σχέση των ανθρώπων, των εθνών, των κοινωνιών, με τον κόσμο, τα πράγματα και τη ζωή τους είναι το ζητούμενο της σύγχρονης δημοκρατικής και ριζοσπαστικής αριστεράς.

Το όραμα ενός καλύτερου κόσμου ασφαλώς περνά από μια δικαιότερη διεθνή οικονομική και κοινωνική τάξη.

Με αποδοχή των κανόνων της αγοράς αλλά και του κοινωνικού προσανατολισμού της και του οικολογικού επαναπροσανατολισμού της. Της αναζήτησης ενός δρόμου χειραφέτησης και κοινωνικής απελευθέρωσης που ανατρέπει τη σχέση ανάμεσα στο ατομικό και το συλλογικό, το κράτος και την κοινωνία, που δίνει πνοή στην προοδευτική στρατηγική και χτίζει μια πραγματική κοινωνία πολιτών.

Μας εμπνέουν και μας καθοδηγούν οι αρχές και αξίες του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού, που δίνουν νόημα και περιεχόμενο σε διαχρονικά προτάγματα. Προτάγματα που συνδέονται με την ιστορία και τις κατακτήσεις του προοδευτικού κινήματος.

Το πρόταγμα της Δημοκρατίας, που δεν είναι μόνο μέσο οργάνωσης μιας κοινωνίας ή στήριγμα της λαϊκής κυριαρχίας ή απλό πολιτικό σύστημα, αλλά και τρόπος ζωής και κοινωνική αξία και αυτοσκοπός.

Το πρόταγμα της Δικαιοσύνης, που αποτελεί θεμέλιο λίθο οργάνωσης της σύγχρονης κοινωνίας και βασική προϋπόθεση χειραφέτησης των πολιτών, από το οποίο εκπορεύεται το Κράτος Δικαίου.

Το πρόταγμα της Ισότητας των πολιτών, που δίνει στις ευκαιρίες, στη δυνατότητα επιλογής, στη συγκρότηση των θεσμών μέσα σε συνθήκες αξιοκρατίας και αξιοπρέπειας ουσιαστικό νόημα και από το οποίο εκπορεύεται το Κράτος Ισων Ευκαιριών και η Κοινωνία Αξιοκρατικών Επιλογών.

Το πρόταγμα της Αλληλεγγύης, που καθιστά την κοινωνία αξιοβίωτη και αλληλέγγυη, της προσδίδει συνοχή και συλλογικότητα και από το οποίο εκπορεύεται το Κράτος Πρόνοιας.

Πέρα, όμως, από τα κοινωνικά και δημοκρατικά προτάγματα υπάρχουν οι εθνικοί μας στόχοι. Οι στόχοι που οδηγούν στην αναγέννηση της Ελλάδας και του Ελληνισμού. Που αξιοποιούν τις σύγχρονες ιστορικές ευκαιρίες. Που ανασυγκροτούν τον παραγωγικό ιστό και ανασυνθέτουν το διαρρηγμένο κοινωνικό ιστό. Που ανασυντάσσουν όλες τις παραγωγικές και πνευματικές δυνάμεις του τόπου και κινητοποιούν τον απανταχού Ελληνισμό. Που δίνουν στα μεγάλα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα, το περιβάλλον, τον πολιτισμό, τη γλώσσα, την παιδεία, την ανθρωποκεντρική μας παράδοση και πίστη ουσιαστική αναγεννητική δύναμη.

Το 2000 δεν είναι σταθμός, είναι πέρασμα ιστορικό σε μια νέα χιλιετία που οι προοδευτικές μας ιδέες και αξίες οφείλουν όχι μόνο να ανθίσουν, αλλά να ανοίξουν δρόμους και να επικρατήσουν, γιατί είναι η μόνη οδός ελπίδας για τον πλανήτη, την πατρίδα μας, το προοδευτικό κίνημα.

Γ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Το ΠΑΣΟΚ γεννήθηκε και πορεύτηκε ως βαθύτατα πατριωτικό κίνημα. Οφείλουμε όχι μόνο να διατηρήσουμε αλλά και να αναδείξουμε ξανά κυρίαρχα και ηγεμονικά την πατριωτική μας φυσιογνωμία με προσαρμογή της εθνικής μας στρατηγικής στα νέα δεδομένα.

Σε μια εποχή που η Βαλκανική γίνεται ξανά το επίκεντρο μεγάλων ανακατατάξεων, που η Ευρώπη αναζητά τη δική της ταυτότητα προκαλώντας την ίδια της την ιστορία, που ο τουρκικός επεκτατισμός, με στραμμένα πάντοτε τα μάτια στη συρρίκνωση του Ελληνισμού, δοκιμάζει τις δυνάμεις του σε όλο τον περιβάλλοντα χώρο μας, Ελλάδα και Ελληνισμός πρέπει να βρούν ένα νέο και σύγχρονο ιστορικό βηματισμό.

Σήμερα για πρώτη φορά μετά το μεγάλο πόλεμο, τις εξαρτήσεις, στις πολώσεις, τις ψυχροπολεμικές λογικές που επέβαλε, η χώρα μας μπορεί να δώσει ένα αξιόπιστο παρόν, στο δύσκολο τοπίο της περιοχής, προασπίζοντας ταυτόχρονα σθεναρά την ακεραιότητα, την ασφάλεια και την κυριαρχία μας.

Εχουμε τις ιστορικές ευκαιρίες ενδυναμώνοντας την πολυδιάστατη και πολυδύναμη εξωτερική μας πολιτική να διεκδικήσουμε τον ιστορικό ρόλο που μας ανήκει. Να συμβάλουμε στις διεθνείς, ευρωπαϊκές και βαλκανικές εξελίξεις. Να ανοίξουμε ξανά δρόμους συνεργασίας προς τις ιστορικές κοιτίδες και συμμαχίες του Ελληνισμού.

Ο δρόμος για την εθνική μας αναγέννηση περνά μέσα από μια πραγματική επιστροφή του Ελληνισμού στο παρόν και το μέλλον. Με τη διαμόρφωση της νέας ενότητας του έθνους που θα κινητοποιεί τον απανταχού Ελληνισμό προς τις σύγχρονες επιδιώξεις του. Με τη δυναμική συμμετοχή μας στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Με την πρωτοβουλία μας για βαλκανική συνεργασία. Με την περιφερειακή συγκρότηση και την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας. Με την ιδεολογική, πολιτιστική και κοινωνική συμβολή του Ελληνισμού στην παγκόσμια και ευρωπαϊκή κοινότητα, με τις διαχρονικές και ιστορικές μας αξίες. Με την ανανέωση και τον εμπλουτισμό των σύγχρονων προοδευτικών ιδεών και προτάσεων, στα πλαίσια των δυνάμεων του δημοκρατικού σοσιαλισμού.

Το δόγμα “δεν διεκδικούμε αλλά και δεν παραχωρούμε τίποτε” σήμερα παίρνει μια νέα μορφή.

“Δεν παραχωρούμε τίποτε.

Διεκδικούμε κάθε αναφαίρετο δικαίωμα του Ελληνισμού.

Σεβόμαστε τη διεθνή νομιμότητα”.

Στόχος μας η Ισχυρή Ελλάδα που εδραιώνει την Ειρήνη, διευρύνει τις Συνεργασίες και υπερασπίζει τα Κυριαρχικά της Δικαιώματα.

Η Ελληνική Εξωτερική Πολιτική βασίζεται στο σεβασμό της διεθνούς νομιμότητας. Θεμέλιο της πολιτικής μας είναι ο καταστατικός χάρτης του ΟΗΕ.

Τα σύνορα της Ελλάδας είναι σταθερά. Είμαστε συνεπώς αναγκασμένοι να αποκρούσουμε ο,τιδήποτε θίγει την εθνική μας κυριαρχία και τα κυριαρχικά μας δικαιώματα.

Η Ελλάδα είναι ανοιχτή στο διάλογο με μόνη και αυτονόητη προϋπόθεση την αποδοχή της διεθνούς νομιμότητας.

Αντικείμενο όμως διαλόγου και πολύ περισσότερο διαπραγμάτευσης δεν μπορεί να είναι αυτή η ίδια η Ελληνική Επικράτεια, τα χωρικά μας ύδατα, ο εναέριος χώρος, η στρατιωτική προστασία του εθνικού χώρου. Κανένα μοντέλο συγκυριαρχίας και καμία μορφή αποστρατικοποίησης του μεθοριακού και νησιωτικού μας χώρου δεν είναι νοητή και ανεκτή.

Η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, όπως προβλέπεται στο ισχύον διεθνές δίκαιο της θάλασσας είναι για την Ελλάδα πάντοτε ένα ζήτημα δεκτικό επίλυσης από το Διεθνές Δικαστήριο.

Το Διεθνές Δίκαιο, η ειλικρίνεια της Τουρκίας και η ευαισθησία της διεθνούς κοινότητας δοκιμάζονται άλλωστε στην Κύπρο, όπου εικοσιδύο χρόνια μετά την Τουρκική στρατιωτική εισβολή εξακολουθεί να βρίσκεται υπό κατοχή το 38% της επικράτειας ενός ανεξάρτητου κράτους, μέλους του ΟΗΕ. Οπου τα στρατεύματα κατοχής παραμένουν αμετακίνητα και η δημογραφική αλλοίωση συνεχίζεται με εντονότερους ρυθμούς.

Το Κυπριακό δεν είναι Ελληνοτουρκικό πρόβλημα. Είναι διεθνές έγκλημα και διεθνές πρόβλημα. Η εξέλιξή του, όμως, επηρεάζει καταλυτικά τις Ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Θεμελιώδης και σταθερός στόχος είναι η διασφάλιση της ενότητας, της ακεραιότητας, της ανεξαρτησίας και της διεθνούς νομικής προσωπικότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας, η αποχώρηση των Τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων και των εποίκων, ο σεβασμός των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης και του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Στο πλαίσιο αυτό το ενιαίο αμυντικό δόγμα απορρέει από την συνθήκη συμμαχίας και τα κοινά προβλήματα ασφάλειας που αντιμετωπίζουν δύο ανεξάρτητες και κυρίαρχες χώρες, η Κύπρος και η Ελλάδα, στην περιοχή της νοτιοανατολικής Μεσογείου.

Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η εμμονή σε μια πανεθνική στρατηγική παραμένουν βασικά στοιχεία της πολιτικής μας.

Η ασφάλεια της χώρας μας παραμένει εθνική μας υπόθεση. Στηρίζομαστε στις δικές μας δυνάμεις και παράλληλα αξιοποιούμε στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις δυνατότητες που μας δίνει η συμμετοχή μας σε Συμμαχίες, στους Διεθνείς Οργανισμούς, σε διμερείς και πολυμερείς συνεργασίες.

Η κλιμάκωση των στόχων του τουρκικού επεκτατισμού με την προσπάθεια αμφισβήτησης πέρα από τα κυριαρχικά μας δικαιώματα και αυτής της εδαφικής μας ακεραιότητας επιβάλλει την πολυεπίπεδη αναβάθμιση της εθνικής μας άμυνας.

Κεντρική μας προτεραιότητα είναι η εξασφάλιση των μέσων, ο εκσυγχρονισμός, η ποιοτική αξιοποίηση των πόρων που διαθέτει το έθνος γι' αυτό.

Η παραμεθόρια γραμμή Θράκη-Αιγαίο-Κύπρος παραμένει ο κύριος άξονας ανάπτυξης της αποτρεπτικής δύναμης του Ελληνισμού.

Αυτή η στρατηγική ολοκληρώνεται με επιμέρους στόχους:

- Η εγγύηση της ασφάλειας του Κυπριακού Ελληνισμού.
- Η εξασφάλιση κατά προτεραιότητα των μέσων εθνικής άμυνας, προκειμένου να υποστηριχθεί αποτελεσματικά η άσκηση της εθνικής κυριαρχίας και η προστασία των νομίμων συμφερόντων μας.
- Η ύπαρξη σταθερότητας στην περιοχή, η συμβολή στην εκτόνωση περιφερειακών συγκρούσεων και η διατήρηση ισορροπίας στρατιωτικής ισχύος.
- Η ενεργός παρουσία στη ζώνη γεωπολιτικού ενδιαφέροντός μας, ήτοι στην Ευρώπη, την Αδριατική, τα Βαλκάνια, τον Εύξεινο Πόντο, την Ανατολική Μεσόγειο, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική.
- Η συμβολή στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας μέσα από την υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων με τη συμμετοχή της Ελληνικής Βιομηχανίας καθώς και της εγχώριας αμυντικής έρευνας.

Τέλος πρέπει να θεσμοθετηθεί η Παλλαϊκή Αμυνα, ιδιαίτερα για τις ακριτικές περιοχές, ώστε να συμπληρώνεται και να ενισχύεται η αμυ-

ντική προσπάθεια της χώρας σε περίπτωση ανάγκης με τη χρησιμοποίηση όλου του διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού.

Υπόβαθρο αυτής της πολιτικής είναι η ταχύρρυθμη αναπτυξιακή, οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική θωράκιση του παραμεθόριου τόξου και η συνείδηση του Έθνους ότι πρέπει να διαθέτει κατά προτεραιότητα πόρους γι' αυτό.

Η ισότιμη συμμετοχή μας στους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλει την ενεργό παρουσία και τη δημιουργική παρέμβασή μας στην κοινή πορεία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης.

Συμμετέχουμε ενεργά και ισότιμα στο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα και στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Για μας, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αποτελεί μια θεσμική και οικονομική νομοτέλεια, ένα έξωθεν επιβαλλόμενο πλαίσιο, στο οποίο καλούμαστε να υποταχθούμε μοιραλατρικά αγνοώντας την εθνική μας ιδιαιτερότητα. Για μας η Ευρωπαϊκή πορεία αποτελεί συνειδητή παρουσία μας στους ευρωπαϊκούς θεσμούς, συναποφασίζουμε για τις Ευρωπαϊκές πολιτικές και συνδιαμορφώνουμε τη μελλοντική φυσιογνωμία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για μας, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί σήμερα ένα νέο πεδίο ανάπτυξης πολιτικών και κοινωνικών αγώνων για την κατοχύρωση των συμφερόντων και του μέλλοντος του λαού μας στην Ενωμένη Ευρώπη. Για μια Ευρώπη ειρήνης, ανάπτυξης, δημοκρατίας και αλληλεγγύης.

Θέλουμε μια Ευρωπαϊκή Ένωση, με πολιτικές επιλογές που θα προωθούν παράλληλα με την Οικονομική και Νομισματική Ένωση την Πολιτική Ένωση. Που θα προωθούν την ανάπτυξη μιας Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, που θα βασίζεται στη σύνθεση των ζωτικών συμφερόντων όλων των κρατών-μελών της Ένωσης. Θεωρούμε αναγκαία την κατοχύρωση μιας Ευρωπαϊκής Αμυντικής Ταυτότητας, με την ανάπτυξη θεσμών ικανών να προστατεύσουν την ασφάλεια, την εδαφική ακεραιότητα και την ανεξαρτησία των κρατών-μελών της. Σ' αυτά τα πλαίσια θεωρούμε αναγκαία τη διασφάλιση των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την κατοχύρωση μιας ρήτρας αμοιβαίας συνδρομής.

Θέλουμε μια Ευρωπαϊκή Ένωση, με κοινές πολιτικές, αποτελεσματικές δράσεις και επαρκή οικονομικά μέσα που θα αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά το κρίσιμο ζήτημα της ανεργίας, της δημιουργίας απα-

σχόλησης, της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Πολιτικών οι οποίες θα κατοχυρώνουν την Κοινωνική Ευρώπη, την κοινωνική δικαιοσύνη και αλληλεγγύη και που αποτελούν τα θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και της Ανάπτυξης.

Θέλουμε μια Ευρωπαϊκή Ένωση, με δημοκρατικά δομημένους θεσμούς που θα εγγυώνται τη θεσμική ισότητα όλων των κρατών-μελών, αλλά και των πολιτών της. Σ' αυτά τα πλαίσια θεωρούμε αναγκαία την προστασία και κατοχύρωση της πολιτιστικής πολυμορφίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της πολιτιστικής ταυτότητας των λαών της και της ισότιμης χρήσης όλων των επισήμων γλωσσών της.

Στα πλαίσια της Διακυβερνητικής Διάσκεψης υποστηρίζουμε ότι:

1. Η προώθηση της Κοινωνικής και Οικολογικής Ευρώπης και η ανάγκη αποτελεσματικής εφαρμογής των νέων ευρωπαϊκών πολιτικών καθιστούν σήμερα αναγκαία τη διεύρυνση του πεδίου λήψεως αποφάσεων με πλειοψηφία.
Θεωρούμε όμως ότι οι αποφάσεις που άπτονται των ζωτικών συμφερόντων των κρατών-μελών θα πρέπει να συνεχίσουν να λαμβάνονται με ομοφωνία. Σε κάθε περίπτωση εμμένουμε στη διατήρηση του veto για θέματα μείζονος εθνικού συμφέροντος.
Δεν αποδεχόμαστε τη θεσμοποίηση μιας Ευρώπης πολλών ταχυτήτων και την ανάπτυξη πολιτικών που οδηγούν στη διάκριση μικρών και μεγάλων κρατών-μελών.
2. Η συνέχεια των διαρθρωτικών πολιτικών και η επαρκής χρηματοδότησή τους και μετά το 1999 είναι αναγκαία προϋπόθεση για την επίτευξη των όρων της οικονομικής σύγκλισης που θέτει η Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Θεωρούμε αναγκαία και επιδιώκουμε την προώθηση πολιτικών περιφερειακής ανάπτυξης με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη των νησιωτικών και παραμεθορίων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των πολιτικών του περιβάλλοντος, της ενέργειας, της δημόσιας υγείας, του τουρισμού και του πολιτισμού.
3. Η επιδιωκόμενη διεύρυνση με την Κύπρο και τη Μάλτα και τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης θα συμβάλλει στην κατοχύρωση της ειρήνης, της σταθερότητας και της ανάπτυξης στην Ευρώπη. Είναι αναγκαίο όμως, πριν απ' όλα να διασφαλισθούν οι απαραίτητοι οικονομικοί πόροι, ώστε η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να μην γίνει εις βάρος των σημερινών κρατών-μελών της και του κοινοτικού κεκτημένου. Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και ο σεβασμός του συμφωνημένου χρονοδιαγράμματος, για την έναρξη των διαπραγματεύσεων μετά το πέρας της Διακυβερνητικής Διάσκεψης αποτελεί για μας αδιαπραγμάτευτο στόχο.

4. Σήμερα είναι αναγκαία η ενίσχυση της δημοκρατικής λειτουργίας των θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θεωρούμε αναγκαία την ενίσχυση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, την ενίσχυση της συνεργασίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με τα Εθνικά Κοινοβούλια, τη σύνδεση και ουσιαστική συμμετοχή των Εθνικών Κοινοβουλίων στις ευρωπαϊκές εξελίξεις.

Η κατοχύρωση των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων των Ευρωπαίων πολιτών, της ισότητας των φύλων, της καταπολέμησης του ρατσισμού, της ενίσχυσης της διαφάνειας στη λειτουργία των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούν σήμερα βασικές πολιτικές προτεραιότητες. Για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης και του αισθήματος συμμετοχής στα ευρωπαϊκά δρώμενα του Ευρωπαίου πολίτη, που σήμερα αισθάνεται απογοήτευση και αδιαφορία.

Η Ευρώπη του σήμερα βρίσκεται ακόμα πολύ μακριά από την Ευρώπη που εμείς οραματιζόμαστε.

Το ΠΑΣΟΚ όλα αυτά τα χρόνια έδωσε σκληρές και νικηφόρες μάχες για την κατοχύρωση των πολιτικών της ανάπτυξης και της αλληλεγγύης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για την κοινωνική και δημοκρατική μετεξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την περιφερειακή ανάπτυξη και ιδιαίτερα την ανάπτυξη του Νότου της Ευρώπης.

Θα συνεχίσουμε να δίνουμε σκληρές μάχες και τώρα και στο μέλλον για την ισότιμη συμμετοχή της χώρας μας και του λαού μας στην κοινή ευρωπαϊκή πορεία.

Εχουμε τα δικά μας συγκριτικά πλεονεκτήματα. Ο πολιτισμός μας αποτελεί το θεμέλιο του σύγχρονου ευρωπαϊκού πολιτισμού και συνεχίζει να σηματοδοτεί την ευρωπαϊκή πορεία.

Το στοίχημα της Ευρώπης είναι ανοιχτό και θα είναι ανοιχτό για πολλά ακόμα χρόνια. Σ' αυτό το στοίχημα πρέπει να ανταποκριθούμε θετικά και δημιουργικά και να συνδιαμορφώσουμε τη μελλοντική ευρωπαϊκή εξέλιξη.

Σ' αυτές τις μεγάλες προκλήσεις πρέπει να ανταποκριθεί το Κίνημά μας. Να διαμορφώσουμε σε συνεχή βάση τις πολιτικές μας προτεραιότητες και παρεμβάσεις στους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης σ' αυτή την κρίσιμη φάση της πορείας της ενοποίησης. Να συνεχίσει να συμβάλλει ενεργά στην παραπέρα ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος. Να ενισχύσει τις σχέσεις του με τα Προοδευτικά Κόμματα της Βαλκανικής και του ευρύτερου Μεσογειακού μας περιγυρου.

Το ΠΑΣΟΚ μέσα από την ανάπτυξη των Διεθνών του Σχέσεων θα μπορέσει να αναπτύξει μια νέα δυναμική παρουσία στον ευρύτερο Ευρωπαϊκό και Διεθνή χώρο. Συμμετέχουμε ενεργά και δημιουργικά στη Σοσιαλιστική Διεθνή. Αγωνιζόμαστε για την ανάπτυξη ενός νέου Διεθνισμού που θα βασίζεται και θα στοχεύει στην ειρήνη, την ελευθερία των λαών, την ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον, την κοινωνική

δικαιοσύνη, τη μείωση του χάσματος βορρά-νότου, την επικράτηση των αρχών του Διεθνούς Δικαίου και τη δημοκρατική οργάνωση των Διεθνών Σχέσεων.

13 — Βαλκανική Συνεργασία - Σκόπια —

Ενα επιθετικό μέτωπο Ειρήνης, Συνεργασίας και Ανάπτυξης πρέπει δυναμικά και σχεδιασμένα να επανασυνδέσει τον Ελληνισμό με τον ιστορικό, γεωπολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό του χώρο.

Να ανοίξουμε ξανά τους θαλάσσιους δρόμους που με επίκεντρο το Αιγαίο και την Κύπρο οδηγούν στην Αν. Μεσόγειο, τη Μέση Ανατολή, τη Βορ. Αφρική και προς τα βόρεια στη μαύρη θάλασσα και τις παρευξήνιες περιοχές.

Να ανοίξουμε ξανά τους δρόμους τις στεριάς που με επίκεντρο τη Μακεδονία, τη Θρακη, την Ηπειρο, οδηγούν στη βαλκανική ενδοχώρα, τις παραδουνάβιες περιοχές, την Ανατολική Ευρώπη.

Να αξιοποιήσουμε σχεδιασμένα όλες τις δυνατότητές μας και το συγκριτικό οικονομικό πλεονέκτημα και την πολιτιστική και θρησκευτική μας ταυτότητα, παράδοση και συνέχεια.

Επίκεντρο της προσπάθειάς μας είναι η Βαλκανική που, μετά από δεκαετίες ψυχροπολεμικής διάσπασης, μεταβάλλεται σήμερα σε θέατρο επιχειρήσεων “νέας τάξης πραγμάτων”.

Η δημιουργία ενός βαλκανικού πόλου που στηρίζεται σε πολυμερή διαβαλκανική συνεργασία μέσα στα πλαίσια της ευρύτερης Ευρωπαϊκής οντότητας, θα είχε όφελος για όλους τους λαούς της περιοχής και θα μετέβαλε τη σημερινή ισορροπία δυνάμεων υπέρ τους. Η Ελλάδα οφείλει να έχει την πρωτοβουλία αξιοποιώντας τις φιλικές σχέσεις και συνεργασίες με τις βαλκανικές χώρες καθώς και την ευρωπαϊκή της θέση, που παρέχουν τη δυνατότητα αναβάθμισης της εκεί οικονομικής και πολιτιστικής μας παρουσίας κατ’ αρχήν και πιό μόνιμων συμμαχιών αργότερα.

Η συνεχής βελτίωση των Ελληνοαλβανικών σχέσεων παράλληλα με τη θεαματική βελτίωση των σχέσεων με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία επιτρέπουν στην Ελλάδα να παίξει αποφασιστικό ρόλο στην περιοχή.

Στο ζήτημα των Σκοπίων καθοριστικό στοιχείο είναι η υπογραφή και η θέση σε ισχύ της Ενδιάμεσης Συμφωνίας της Νέας Υόρκης. Οι σχέ-

σεις ανάμεσα στα δύο μέρη βελτιώνονται καθημερινά. Τα Σκόπια αποδέχονται ότι το ζήτημα του ονόματος είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης. Στη διαπραγμάτευση αυτή, υπό την αιγίδα του ΟΗΕ στο πλαίσιο των σχετικών αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας, η Ελλάδα μετέχει με στόχο την ικανοποίηση των πάγιων ελληνικών θέσεων.

Με τις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται στην περιοχή, η πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική παίρνει ένα κρίσιμο περιεχόμενο. Σχέσεις με χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, τη Ρωσία, τις χώρες της Μέσης Ανατολής και του Περσικού, τις νέες δημοκρατίες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης πρέπει να δυναμώσουν και να ενταθούν.

Η ισχυρή Ελλάδα προϋποθέτει πριν και πάνω απ' όλα ισχυρό, συγκροτημένο και αναγεννημένο τον απανταχού Ελληνισμό.

Η συγκρότηση του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού και ο ορισμός της Θεσσαλονίκης ως μητρόπολης του Οικουμενικού Ελληνισμού αποτελεί μόνο το πρώτο βήμα, που θα ενσωματώσει στη στρατηγική εθνικής αναγέννησης την Ελλάδα των 17 εκατομμυρίων. Στόχος μας σε επόμενη φάση είναι η Παγκόσμια Συνέλευση του Ελληνισμού.

Ο εθνικός σχεδιασμός ολοκληρώνεται:

- με την καταγραφή, την προστασία, την κινητοποίηση του συνόλου των δυνάμεων του Ελληνισμού της διασποράς.
- με τη συγκρότηση μόνιμης διακομματικής επιτροπής του εθνικού κοινοβουλίου που θα συνεργάζεται με το ΣΑΕ, θα προτείνει, θα μεταφέρει, θα επεξεργάζεται προτάσεις, μέτρα, πολιτικές
- με τη δημιουργία ενός συστήματος αντιγραφειοκρατικής διεκπεραίωσης επενδυτικών σχεδίων από τους απόδημους στη χώρα, ενός πλαισίου κινήτρων και εξειδικευμένων περιφερειακών και κλαδικών πολιτικών, που θα τους συνδέουν με τις ελληνικές περιφέρειες, τις αναπτυξιακές και παραγωγικές τους ανάγκες.
- με την ενοποίηση και το συντονισμό στο διεθνές περιβάλλον των παγκοσμίων επιχειρηματικών, μορφωτικών, επικοινωνιακών, πολιτιστικών δικτύων του Ελληνισμού
- με τη συγκρότηση αποτελεσματικότερης κυβερνητικής και κρατικής δομής για την υποδοχή, την ένταξη, την κατανομή και την παραγωγική δράση των επαναπατριζόμενων ομογενών
- με τη δραστική διεύρυνση των πόρων που διατίθενται στην πολιτική προάσπισης των εθνικών δικαίων και υποστήριξης των ελληνικών θέσεων στο εξωτερικό.
- με την ανάληψη πρωτοβουλιών στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών οργάνων για μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή πολιτική για τους Ευρωπαίους της διασποράς

Δ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Το ΠΑΣΟΚ στήριξε και στηρίζει την οικονομική του πολιτική σε τρεις σταθερούς άξονες: Τη Σταθεροποίηση, την Ανάπτυξη και την Κοινωνική προστασία. Οι τρεις αυτοί άξονες δεν είναι χρονικά διάδοχες επιλογές αλλά συγκροτούν μια ενιαία και ταυτόχρονη διαδικασία.

Η ανάγκη ανάπτυξης με την ευρύτερη έννοια, ο εκσυγχρονισμός και η ανάγκη ένταξης της χώρας μας στο διεθνή καταμερισμό εργασίας έχει προσλάβει επείγοντα χαρακτήρα.

Το ερώτημα, αν μπορούμε να λειτουργήσουμε με όρους ισοτιμίας μέσα στο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον πρέπει να απαντηθεί άμεσα και θετικά. Γιατί, αν μέσα σε λίγα χρόνια δεν αποκτήσει η οικονομία μας την ικανότητα μιας ανατροφοδοτούμενης ανάπτυξης τότε μοιραία θα καταστεί περιφερειακή χώρα των ισχυρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Απαιτείται ένας συνολικότερος επαναπροσδιορισμός των προτεραιοτήτων και των μεθόδων που υπηρετούνται από τους πόρους που εισρέουν από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Είναι αναγκαίο οι φορείς διοίκησης και διαχείρισης πόρων, οι Κρατικές παρεμβάσεις και τομείς υλοποίησης να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την αξιοποίηση των πόρων, για τη διαμόρφωση των αναγκαίων υποδομών για την αναδιάρθρωση βασικών τομέων της παραγωγής μας.

Οι αγκυλώσεις και οι αντιστάσεις στην προσπάθεια για την ανάπτυξη της χώρας είναι ισχυρές.

Η κύρια αντίθεση βρίσκεται ανάμεσα στις δυνάμεις της παραγωγής και της υγιούς οικονομίας και στις δυνάμεις της διαμεσολάβησης και της παραοικονομίας.

Οι απαντήσεις πρέπει να δοθούν τώρα. Οι αμυντικοί σχεδιασμοί πρέπει να μετατραπούν σε επιθετικούς. Ο αναγκαίος εκσυγχρονισμός πρέπει να βασιστεί:

- Σ' ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό Κράτος-Στρατηγείο
- Στην ισχυρή παραγωγική και ανταγωνιστική βάση της Οικονομίας.
- Σε σύγχρονους ευέλικτους, διαφανείς θεσμούς.

Η κυβερνητική πορεία του ΠΑΣΟΚ από τον Οκτώβριο του 1993 ακολούθησε μια συνεπή πολιτική σταθεροποίησης ώστε να μπορέσουν να αποκατασταθούν οι μακροοικονομικές ισορροπίες που είχαν επικίνδυνα κλονισθεί. Το αναθεωρημένο πρόγραμμα σύγκλισης αποτέλεσε την πυξίδα εφαρμογής της πολιτικής που πέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της και έχει σήμερα διαμορφώσει ένα κλίμα οικονομικής σταθερότητας.

Μετά από πολλά χρόνια έχουμε ικανοποιητική αύξηση του Α.Ε.Π., της βιομηχανικής παραγωγής, των δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων, και μεγάλη πτώση του πληθωρισμού και των επιτοκίων.

Ομως παράλληλα οι μηχανισμοί του ανταγωνισμού της αγοράς έχουν θέσει σε δοκιμασία ολόκληρους τομείς του παραγωγικού δυναμικού της χώρας και οδηγεί στο περιθώριο σημαντικά τμήματα των παραδοσιακών κοινωνικών τάξεων. Δραστηριότητες του αγροτικού χώρου, των μικρομεσαίων, εργάτες της παραδοσιακής βιομηχανίας, κατηγορίες μισθωτών, σημαντικά τμήματα της νέας γενιάς αντιμετωπίζουν τις συνέπειες αυτής της διαδικασίας.

Η μακροοικονομική πολιτική από μόνη της είναι φανερό ότι δεν μπορεί να οδηγήσει αυτόματα στην αναδιάρθρωση που απαιτείται. Χρειάζονται εξειδικευμένες παρεμβάσεις και σχεδιασμένες πρωτοβουλίες ώστε να ενσωματωθούν οι πληττόμενες σήμερα τάξεις σε μια νέα παραγωγική προοπτική. Σε μια σύγχρονη οικονομική δομή που θα ανταποκρίνεται τόσο στην αδήριτη ανάγκη της ανταγωνιστικότητας της εθνικής οικονομίας, όσο και στον αναγκαίο νέο καταμερισμό της εργασίας. Απαιτείται ακόμα να επιταχυνθούν και να ολοκληρωθούν οι πολιτικές ανασυγκρότησης των φθινουσών περιοχών που πλήττονται από την αποβιομηχάνιση και την ανεργία. Απαιτείται επίσης να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί στρατηγική ανασυγκρότησης, εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης της αγροτικής μας οικονομίας, που απειλείται από τις μεγάλες και ραγδαίες εξελίξεις που πραγματοποιούνται τόσο παγκοσμίως όσο και στην ευρωπαϊκή αγορά.

Το Κράτος οφείλει σ' αυτό το πλαίσιο να λειτουργήσει στρατηγικά. Να προβλέψει και να προσδιορίσει τους μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους κοινωνικούς και αναπτυξιακούς στόχους και να χαράξει αποτελεσματικές πολιτικές για την προώθηση και την υλοποίηση των στόχων αυτών στα πλαίσια ενός ευρύτερου συντονισμού με τους επενδυτικούς φορείς, το τραπεζικό σύστημα και τους εργαζόμενους.

Το κόστος ενός τέτοιου μετασχηματισμού πρέπει να κατανεμηθεί δίκαια, ώστε να διαμορφωθεί μια δυναμική ανάπτυξης που θα στηρίζεται στην κοινωνική συναίνεση και θα διασφαλίζει ταυτόχρονα την κοινωνική συνοχή.

Σ' αυτό το πλαίσιο οφείλουν να συναφθούν κοινωνικές συμφωνίες, όπου οι παραγωγικές ομάδες θα συμφωνήσουν στους στόχους και στα μέσα μιας καθορισμένης πορείας ανάπτυξης, επενδύσεων, αύξησης της παραγωγικότητας, σύγχρονων συνθηκών εργασίας.

Οι θεσμοί του τομέα της κοινωνικής οικονομίας (συνεταιρισμοί, οργανώσεις αλληλοβοήθειας, ταμεία αλληλασφάλισης, κ.λπ.) αποτελούν θεσμούς ιδεολογικά ταυτόσημους με το όραμα του δημοκρατικού σοσιαλισμού. Πνευματικά τέκνα οι περισσότεροι των "ουτοπιστών σοσιαλιστών" του 19ου αιώνα, οι επιχειρήσεις του τομέα της κοινωνικής οικονομίας αποδείχθηκαν στην ιστορική τους εξέλιξη και πορεία ως οι ρεαλιστικότεροι θεσμοί επιχειρηματικής δραστηριότητας που συνεισφέρουν, ισχυροποιούν και οδηγούν στην οικονομική πρόοδο και ανάπτυξη τις μικρές, αδύναμες, διασπασμένες και διασκορπισμένες οικονομικές δυνάμεις της κοινωνίας μας.

Το ΠΑΣΟΚ στηρίζει τους θεσμούς και τις επιχειρήσεις του τομέα της κοινωνικής οικονομίας και προσβλέπει με αισιοδοξία και πίστη στη δική τους ουσιαστική συμβολή στο οικονομικό και κοινωνικό γίνεσθαι της χώρας μας, για τη δημιουργία μιας πιο ανθρώπινης και πιο δίκαιης κοινωνίας. Με προεξάρχοντα το ρόλο των συνεταιρισμών του αγροτικού τομέα, οι πολιτικές δυνάμεις που συσπειρώνονται στο ΠΑΣΟΚ στηρίζουν και προωθούν την εξάπλωση των θεσμών της κοινωνικής οικονομίας και στους άλλους τομείς της εθνικής μας οικονομίας στον τομέα της κατανάλωσης, στην τραπεζική πίστη και στις ασφάλειες, στη μεταποίηση, στο εμπόριο και στις υπηρεσίες.

Με αποδοχή των όρων του υγιούς ανταγωνισμού, με χρήση καθαρά ιδιωτικο-οικονομικών κριτηρίων στη λειτουργία, πρέπει να ενισχύσουμε και να εκσυγχρονίσουμε τον κοινωνικό τομέα της οικονομίας, που θα αποτελέσει τη βάση της παραγωγικής αναδιάρθρωσης σε κρίσιμους χώρους (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία).

Πιστεύουμε πάντα στις βασικές αρχές που διέπουν την κοινωνία συνοχής, δικαιοσύνης και αλληλεγγύης. Πιστεύουμε σταθερά στην αρχή της ισότητας των πολιτών που έχουν ανάγκη κοινωνικής φροντίδας. Πιστεύουμε σταθερά στην αρχή της κοινωνικής δικαιοσύνης που σημαίνει ότι το κόστος της αλληλεγγύης βαρύνει όλους και τον καθένα ανάλογα με την οικονομική του δύναμη. Και τέλος, υιοθετούμε χωρίς ενδοιασμό τη λογική της αποδοτικότητας των πόρων που διατίθενται για την κοινωνική πολιτική και που υπαγορεύει τη διαρκή αξιολόγηση των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται με κριτήρια το κόστος και την ωφέλειά τους.

Το ΠΑΣΟΚ καθιέρωσε στην Ελλάδα για πρώτη φορά στη δεκαετία του '80 το Κράτος Πρόνοιας με καθυστέρηση δεκαετιών συγκριτικά με τις προηγμένες βιομηχανικές χώρες. ΕΣΥ, πρόνοια στις ευπαθείς ομάδες, διεύρυνση των δικαιούχων συνταξιοδότησης, αντιμετώπιση της εργασίας ως δικαιώματος του πολίτη είναι πολιτικά πεπραγμένα που στηρίχθηκαν σ' ένα πλέγμα θεσμών που δημιουργήθηκε και ενίσχυσε την κοινωνική νομιμοποίησή τους. Ταυτόχρονα δημιούργησε συνθήκες περισσότερης δικαιοσύνης στις κραυγαλέες εισοδηματικές και φορολογικές ανισότητες με μηχανισμούς αναδιανομής εισοδήματος προς τις ασθενέστερες τάξεις και ανακατανομής πλούτου προς τις φτωχότερες περιφέρειες της χώρας.

Τόσο οι ευρύτερες διεθνείς εξελίξεις, με την αποδιοργάνωση του κράτους πρόνοιας από το νεοφιλελευθερισμό, όσο και η ανάληψη πολιτική της συντηρητικής παράταξης στη χώρα μας, δημιούργησαν ένα κλίμα εκμηδενισμού του κοινωνικού χαρακτήρα της πολιτικής και της ευθύνης του κράτους να διατηρεί με δικαιοσύνη και αλληλεγγύη την κοινωνική συνοχή. Παρά τις προσπάθειές μας από το 1994 να συντηρήσουμε τα πραγματικά εισοδήματα των εργαζομένων και ενώ συνεχίσαμε να δίνουμε προτεραιότητες στις κοινωνικές δαπάνες του προϋπολογισμού, οι γενικότερες συνθήκες και απαιτήσεις της οικο-

νομικής σταθεροποίησης και σύγκλισης δεν επέτρεψαν να αναδείξουμε ξανά όσο θα θέλαμε το κοινωνικό πρόσωπο της πολιτικής μας. Ετσι φάνηκε να σκιάζεται η φυσιογνωμία μας και να δοκιμάζεται η σχέση μας με την κοινωνική μας βάση.

Σήμερα καλούμαστε να εκπονήσουμε νέες πολιτικές που αφορούν το κράτος πρόνοιας ανεξάρτητα από τις δυσκολίες και να γίνουν αυτές οι πολιτικές διακριτές και ορατές τουλάχιστον στα επείγοντα και οξυμμένα σύγχρονα προβλήματα που αφορούν τη διαρθρωτική ανεργία. Τους μισθούς και τις συντάξεις των ασθενέστερων στρωμάτων. Τις ανισότητες στην ποιότητα ζωής. Την αρνητική δημογραφική εξέλιξη. Την αποδιάρθρωση τοπικών κοινωνιών και την κρίση των πόλεων. Τα ναρκωτικά, την εγκληματικότητα, το AIDS. Το μεταναστευτικό ρεύμα και τα πολυάριθμα προβλήματα που το συνοδεύουν.

Απέναντι σ' αυτά τα προβλήματα βασικοί και πρωτεύοντες στόχοι όπως: Το δίκτυο προστασίας κατά της φτώχειας, η αντιμετώπιση της ανεργίας, η ανανέωση της κοινωνικής πρόνοιας, η εξυγίανση της κοινωνικής ασφάλισης, ο εκσυγχρονισμός και η ανάπτυξη του ΕΣΥ, η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού, αποκτούν επείγοντα χαρακτήρα.

Στο αγωνιώδες ερώτημα πού θα βρεθούν οι πόροι, πρέπει να απαντήσουμε καθαρά. Να ληφθούν μέτρα για τη σύλληψη της φοροκλοπής και της φοροδιαφυγής και για τη δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου. Υπάρχουν στη χώρα μας κοινωνικές ομάδες που όχι μόνο δε δέχονται να σηκώσουν βάρη, αλλά διευρύνουν προκλητικά το μερίδιό τους στη διανομή του εθνικού προϊόντος, συντηρώντας ένα αντιαισθητικό και ξένο προς τις ανάγκες της κοινωνίας μας και τον πολιτισμό μας επίπεδο ζωής.

Να υπάρξει ακόμη πιο συστηματική προσπάθεια αύξησης των εσόδων και περιστολής των δαπανών του δημοσίου, αλλά και ποιοτικής τους ανασύνθεσης, ώστε να εξοικονομηθούν πόροι που θα κατευθυνθούν στους κρίσιμους τομείς.

Το Κράτος Πρόνοιας με τη σύγχρονη αντίληψη και πολιτική δεν μπορεί να ταυτιστεί με το μεταπολεμικό κεϋνσιανό μοντέλο. Ούτε με κράτος φιλανθρωπίας που δίνει ευκαιριακά και αποσπασματικές παροχές ανάλογα με την οικονομική συγκυρία. Αντίθετα οι θεσμοί του πρέπει

να είναι ενταγμένοι στη συνολική πορεία ανάπτυξης και αναδιάρθρωσης των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Θεσμοί ικανοί να διασφαλίζουν νέες θέσεις εργασίας. Νέες εξειδικευμένες απασχολήσεις. Νέες πολιτικές ασφάλισης, περίθαλψης και πρόνοιας. Και να κατοχυρώνουν κατώτατα επίπεδα διαβίωσης ανθρωπίνως ανεκτά.

Θεσμοί αυτοδύναμοι που θα χρησιμοποιούν επωφελώς τους πόρους τους και θα συνδέουν την οικονομική τους αυτοτέλεια με την όλη πορεία της οικονομικής ανάπτυξης και της παραγωγικής ανασυγκρότησης του τόπου.

Η ποιότητα της δημοκρατίας μας και η συνοχή της κοινωνίας μας, αλλά και το πραγματικό επίπεδο ανάπτυξης του τόπου δεν κρίνεται μόνο από τους ψυχρούς αριθμούς και τα οικονομικά μεγέθη. Αναδεικνύεται κυρίως από τον τρόπο που αντιμετωπίζουμε το σύνολο των προβλημάτων που σχετίζονται με την ποιότητα ζωής του πολίτη. Ιδιαίτερα για την Ελλάδα η ποιότητα ζωής που αφορά τον Πολιτισμό, την Παιδεία, το Περιβάλλον, αλλά και τις κοινωνικές σχέσεις και αξίες αποτελεί το μεγάλο συγκριτικό μας πλεονέκτημα.

Η οργανική τους ένταξη στην ευρύτερη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη αποτελεί κεφαλαιώδους σημασίας παραγωγική επένδυση.

Στόχοι όπως:

- η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση
 - η πολιτιστική αναγέννηση
 - ο πολεοδομικός και χωροταξικός σχεδιασμός
 - η προστασία του περιβάλλοντος, των φυσικών αποθεμάτων και πόρων και της οικολογικής ισορροπίας
 - η εφαρμογή στην πράξη της ισότητας των φύλων
- πρέπει να κυριαρχήσουν στις προτεραιότητές μας και να καθορίσουν τη συνολικότερη πορεία του τόπου τα επόμενα χρόνια.

Ε. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Μονότονα επαναλαμβάνουμε επι πολύ χρόνο την κρίση αξιοπιστίας της πολιτικής και των πολιτικών, την κρίση των κομμάτων και των θεσμών της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Πρέπει να οδηγηθούμε στον πυρήνα του προβλήματος και να αναζητήσουμε λύση, να βρούμε διέξοδο, για μια πραγματική αναγέννηση της πολιτικής.

Να δούμε καθαρά την πορεία εξάρτησης, υποταγής, προσωπικής εξατομίκευσης, αποθεσμοποίησης και τελικά ενσωμάτωσης της ίδιας της πολιτικής διαδικασίας.

Η πολιτική από καθολική δύναμη κίνησης των κοινωνιών άρχισε μέσα σε μια μακροχρόνια κρίση, να περιθωριοποιείται, να γίνεται εξαρτημένη και “ένοχη”, να υποβαθμίζεται σε επαγγελματική τάξη.

Πολλοί έσπευσαν να προεξοφλήσουν το ίδιο το τέλος της καθώς, κάτω από συνθήκες επιβολής της οικονομίας πάνω στην πολιτική και την κοινωνία, φάνηκε να χάνει την πιο δημιουργική πνοή της, την αυτονομία της.

Η αναγέννηση της πολιτικής δεν μπορεί παρά να συνδέεται με την επαναφορά του συλλογικού και ριζοσπαστικού της χαρακτήρα.

Απέναντι στο καθεστώς -με τη θεωρητική και πραγματική έννοια του όρου- των οικονομικών συμφερόντων, των παντοδύναμων μέσων επικοινωνίας, της διαπλοκής χρήματος και εξουσιών που συνιστά μια νέα πραγματικότητα· αλλά και απέναντι στο παραδοσιακό καθεστώς των πελατειακών σχέσεων, των μεταπρατών, των διαμεσολαβήσεων, της παντοδύναμης γραφειοκρατίας, η πολιτική πρέπει να αναζητήσει τώρα ξανά τον αυτόνομο και ολοκληρωμένο της ρόλο.

Πρέπει να σηματοδοτήσει μια βαθειά κοινωνική διεργασία που ξεπερνά παραδοσιακές μορφές, διαδικασίες και τύπους και οδηγεί.

Η θεωρία που συνδέει το τέλος της πολιτικής με το τέλος κάθε ριζοσπαστικού κινήματος, που θεωρεί ότι με την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση αργά ή γρήγορα θα επιβληθεί και στη χώρα νομοτελειακά ο θεσμικός

εκσυγχρονισμός, που διατείνεται ότι ριζοσπαστική διάθεση εμφανίζεται μόνο με ανολοκλήρωτους θεσμούς είναι θεωρία βαθύτατα συντηρητική και ανιστόρητη. Αντίθετα η ίδια η αναγέννηση της πολιτικής επιβάλλει τομές και ρήξεις, συνδέεται με τους νέους εθνικούς και κοινωνικούς στόχους και οραματισμούς και προϋποθέτει ένα νέο πολιτικό και κοινωνικό ριζοσπαστισμό ως κινητήριο μοχλό, των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων. Ένα σύγχρονο και προοδευτικό ριζοσπαστισμό. Το Κίνημά μας πρέπει να αποτελέσει την πολιτική έκφραση αυτής της συλλογικής και ριζοσπαστικής πράξης.

Η επιστροφή της πολιτικής στο προσκήνιο ως πράξη προωθητικής και δημιουργικής δύναμης συνδέεται με την ενδυνάμωση της πολυκομματικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και τον εκσυγχρονισμό του πολιτικού συστήματος.

Η σύγχρονη κοινωνία με τις αποχρώσεις, τις αντιφάσεις της, τα οριακά φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού, την κρίση της πολιτικής και ιδεολογικής ταυτότητας και αντιπροσωπευτικότητας, που φέρνει μαζί της δεν έχει ευτυχώς καταστεί ούτε μετακομματική, ούτε μετακοινοβουλευτική, ούτε μεταδημοκρατική. Δεν παύει να κινείται μέσα στο θεσμικό ορίζοντα της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Η αποκέντρωση της πολιτικής εξουσίας. Η διεύρυνση της οικονομικής δημοκρατίας. Η οριοθέτηση του χώρου στον οποίο οι θεσμοί λειτουργούν αυτόνομα, σχεδιάζουν και υλοποιούν πολιτικές, έχοντας ουσιαστικά ένα μερίδιο της εξουσίας. Η δυνατότητα συμμετοχής των λαϊκών δυνάμεων σε κρίσιμες εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αποφάσεις.

Είναι ο βασικός στόχος του συνολικού μεταρρυθμιστικού σχεδίου για το δημοκρατικό εκσυγχρονισμό του πολιτικού μας συστήματος.

Το Κίνημά μας οφείλει και πρέπει να είναι η ψυχή της μεταρρύθμισης, ο ιθύνων νους της συνολικής κίνησης, εμπέδωσης και κατοχύρωσης του θεσμικού εκσυγχρονισμού και των αλλαγών.

Πρέπει κατά συνέπεια να μετασχηματιστεί το ίδιο, ώστε η υλοποίηση του μεταρρυθμιστικού σχεδίου, να συνοδεύεται με τη δυναμική αποκατάσταση των σχέσεών του με την κοινωνία και τους πολίτες.

✓ Θέλουμε ένα Κοινοβούλιο πιά ισχυρό και πιά αποτελεσματικό απέναντι σε συμφέροντα που έχουν καταστεί πανίσχυρα τα τελευταία χρόνια. Ένα Κοινοβούλιο που δεν θα διεκπεραιώνει μόνο τις νομοθετικές προτάσεις της Κυβέρνησης, αλλά θα γίνεται το επίσημο και ουσιαστικό κέντρο του πολιτικού διαλόγου και των πολιτικών αποφάσεων.

Πρέπει να αντισταθούμε στον εύκολο και δημαγωγικό αντιβουλευ-

τισμό, στον ευτελή αντικοινοβουλευτικό λόγο, που ισοπεδώνει πρόσωπα και καταστάσεις, χωρίς να αντιπροτείνει θεσμικά και ιστορικά καμιά καλύτερη λύση.

Εκτελεστική εξουσία, διοίκηση, κόμματα και μέσα μαζικής επικοινωνίας οφείλουν να αναγνωρίσουν το διευρυμένο και αναβαθμισμένο ρόλο του Κοινοβουλίου. Και από τη δική του σκοπιά το Κοινοβούλιο με τον αναθεωρημένο Κανονισμό της Βουλής, τις σχετικές διατάξεις του Συντάγματος και την κοινοβουλευτική πρακτική πρέπει να διασφαλίζει διαδικασίες και ευκαιρίες για την αναβάθμιση του ρόλου του βουλευτή σε θέση ουσιαστικού αντιπροσώπου του έθνους.

✓ Θέλουμε ισχυρά κόμματα. Η Βουλή δεν είναι άθροισμα προσώπων. Τα κόμματα συμβάλλουν στις ιδεολογικές οριοθετήσεις. Καθιστούν ενεργό τον πολίτη. Επιτρέπουν την αληθή έκφραση των συμφερόντων. Τα Κόμματα είναι στήριγμα και απαραίτητο συστατικό της Δημοκρατίας γιατί εκφράζουν τη συλλογική βούληση των πολιτών, γι' αυτό πρέπει να ενταχθούν με αυστηρούς κανόνες στο κόστος των δημοκρατικών θεσμών και με πρώτιστο κανόνα τη διαφάνεια στο σύνολο της κομματικής και της δημόσιας ζωής.

Η διαφάνεια είναι γενικότερο αίτημα της σύγχρονης δημοκρατίας στους σημαντικούς τομείς της οικονομίας, στις προμήθειες του δημοσίου και τα δημόσια έργα. Στις συναλλαγές του κράτους με τον πολίτη..

✓ Θέλουμε με γρήγορα και αποφασιστικά βήματα να ολοκληρώσουμε τη μεγάλη μεταρρύθμιση που ξεκινήσαμε στο χώρο της διοίκησης και αυτοδιοίκησης. Η θεσμική ολοκλήρωση της τοπικής και νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, της διοικητικής και οικονομικής αποκέντρωσης και της περιφερειακής οργάνωσης του κράτους, που λειτουργεί ταυτόχρονα ως ολοκλήρωση της Δημοκρατίας, σε εθνικό, περιφερειακό, νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο, πρέπει να διευρυνθεί και να κατοχυρωθεί ως σύστημα αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και οικονομικού προγραμματισμού.

Είναι ο κοινός παρονομαστής μέσα στη στρατηγική της αποκέντρωσης που απαιτεί μια μεγάλη δέσμη συμπληρωματικών νομοθετικών, οργανωτικών και οικονομικών μέτρων.

✓ Θέλουμε σύγχρονη και αποτελεσματική διοίκηση που δεν περιορίζεται στη συλλογή των εσόδων του κράτους και τη συντήρηση των

δημοσίων υπαλλήλων, αλλά να παίρνει το μέρος της ευθύνης που της αναλογεί στην αναπτυξιακή προσπάθεια του τόπου. Να εμπλουτιστεί με στελέχη που έχουν γνώση και ικανότητες. Να γεφυρώσει τις ανισότητες που σηματοδεύουν την παρουσία της από περιοχή σε περιοχή κι από τομέα σε τομέα. Να συμβάλλει ενεργά στην προστασία του πολίτη και στην έγκαιρη αποκατάσταση της νομιμότητας, όπου θίγεται. Να επωμισθεί την κύρια ευθύνη της οικολογικής ισορροπίας και της περιβαλλοντικής προστασίας όχι μόνο με την απειλή δήθεν αυστηρών κυρώσεων. Να αποβάλλει τελεσίδικα το ρόλο του κύριου διαμεσολαβητή και παράγοντα πελατειακών σχέσεων στη δημόσια ζωή. Να φύγουμε από τις γενικόλογες αναφορές και να προχωρήσουμε στις νομοθετικές και πολιτικές επιλογές, που διασφαλίζουν τη σύγχρονη, χρηστή και αποτελεσματική διοίκηση κι' αυτό αποτελεί την πρώτη μας προτεραιότητα.

- ✓ Θέλουμε τον πλήρη σεβασμό και την ολοκλήρωση της ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης. Η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης δεν νοείται όμως μόνο ως εξωτερική ανεξαρτησία απέναντι στο νομοθέτη και την εκτελεστική εξουσία, ούτε μόνο ως προστασία της Δικαιοσύνης απέναντι στις ισχυρές επιρροές που ασκούν άτυπα κέντρα οικονομικής ή επικοινωνιακής εξουσίας. Νοείται και ως διασφάλιση της εσωτερικής ανεξαρτησίας κάθε δικαστικού λειτουργού απέναντι στους ανωτέρους του. Η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης προϋποθέτει -χωρίς αυτό να αρκεί- την αυτοδιοίκηση της Δικαιοσύνης. Η επιτάχυνση των δικών και ο εξανθρωπισμός του σωφρονιστικού συστήματος είναι άμεσοι στόχοι.
- ✓ Θέλουμε να ολοκληρώσουμε ένα σύγχρονο κράτος δικαίου με την εξασφάλιση και διεύρυνση των ατομικών δικαιωμάτων και των συλλογικών ελευθεριών απέναντι σε νέου τύπου απειλές (όπως το ηλεκτρονικό φακέλωμα και η τηλεπικοινωνιακή εισβολή στο ιδιωτικό απόρρητο), διεθνούς συνήθως χαρακτήρα και σύγχρονης τεχνολογικής υποδομής. Το Κράτος Δικαίου πρέπει να γίνεται σεβαστό και από την εκτελεστική και από τη δικαστική και από τη νομοθετική εξουσία και να συμμορφώνεται με το Σύνταγμα και τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας.
- ✓ Θέλουμε πλήρη κατοχύρωση της ελευθερίας στη σύγχρονη επικοινωνία, αλλά ταυτόχρονα αξιώνουμε πλήρη διαφάνεια στην πολιτι-

κή, τη λειτουργία και τη δομή των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Τα ΜΜΕ είναι μέρος του πολιτικού δημοκρατικού συστήματος. Δεν βρίσκονται έξω από αυτό. Γι' αυτό οφείλουν να αποδεχτούν όλο το κανονιστικό πλαίσιο που θεσμικά κατοχυρώνουμε. Παράλληλα με δημόσιο διάλογο μαζί τους να οριοθετήσουμε την εθνική και δημοκρατική ευθύνη και την ανάγκη να ιεραρχήσουμε ξανά στόχους και λειτουργίες.

Όλα τα προηγούμενα παίρνουν την πλήρη τους διάσταση και οριστικοποιούνται θεσμικά μέσα από τη διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος, που άνοιξε με δική μας πρωτοβουλία και αποτελεί την κορυφαία πράξη ολοκλήρωσης του σύγχρονου, προοδευτικού και βαθύτατα δημοκρατικού χάρτη της χώρας.

Εχουμε τη μεγάλη δυνατότητα να κατοχυρώσουμε και συνταγματικά τις νομοθετικές πρωτοβουλίες και καινοτομίες που πήραμε για την αξιοκρατία στο δημόσιο, για τη διαφάνεια στους θεσμούς και τις λειτουργίες της πολιτείας, για την κατοχύρωση των ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων των πολιτών, για την αποκεντρωμένη και δημοκρατική οργάνωση της κοινωνίας και του κράτους.

Επι πλέον μπορούμε να προχωρήσουμε σε σημαντικές τομές σε δύο κορυφαίες λειτουργίες της Δημοκρατίας, το Κοινοβούλιο και τη Δικαιοσύνη, όπου μέχρι σήμερα ο απλός νομοθέτης έχει περιορισμένη δυνατότητα.

Τέλος, έχουμε ουσιαστική ευκαιρία να επιβεβαιώσουμε τον κοινοβουλευτικό χαρακτήρα του πολιτεύματος, το δημοκρατικό και κοινωνικό χαρακτήρα του Συντάγματός μας, που έχει ιδιαίτερη σημασία μετά τις ιδεολογικές και πολιτικές αμφιβολίες που γεννούν οι μεγάλες αλλαγές του καιρού μας.

ΣΤ. ΤΟ ΠΑΣΟΚ & Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Η εποχή των μετωπικών και ρητορικών αντιπαραθέσεων, των προσωπικών και συνθηματολογικών πολώσεων έχει παρέλθει ανεπιστρεπті. Ούτε οι εχθροπραξίες ανάμεσα σε κόμματα και παρατάξεις, αλλά ούτε και ο μηδενισμός και η ισοπέδωση των διαφορών εκφράζουν πια τους “υποψιασμένους” πολίτες που έχουν δικαιολογημένη απαίτηση να ξεκαθαρίσει το τοπίο και οι κανόνες του πολιτικού παιχνιδιού.

Απέναντί τους πρέπει να δείχνουμε ειλικρίνεια, ευθύτητα και συνέπεια, καθώς το τι είναι προοδευτικό ή συντηρητικό δεν καθορίζεται πια από την πρόθεση ή τον αφηρημένο ιδεολογικό λόγο αλλά από το περιεχόμενο της πολιτικής, του προγράμματος, της πρότασης, της πράξης.

Η συστηματική και ουσιαστική διεύρυνση της πολιτικής δημοκρατίας, μια νέα ποιοτική κουλτούρα στην επικοινωνία και το διάλογο ανάμεσα σε φορείς είναι ανάχωμα στην επικράτηση αλλότριων συμφερόντων. Και δίνουν σε κοινωνικές και πολιτικές συμφωνίες ανάμεσα στους κοινωνικούς εταίρους, τις πολιτικές δυνάμεις, τους θεσμούς περιεχόμενο και προοπτική.

Τα νέα εθνικά, προοδευτικά ή κοινωνικά μέτωπα κρίνονται κατά συνέπεια στην προγραμματική, πολιτική και θεσμική σύγκλιση.

Υπάρχουν πεδία που αφορούν την εθνική στρατηγική, τους αναγκαίους εκσυγχρονισμούς και τις μεταρρυθμίσεις, που απαιτούν ευρύτατη συνεννόηση ανάμεσα σε όλες τις πολιτικές δυνάμεις. Να κατοχυρώσουμε στη Βουλή και σε ειδικά διακομματικά όργανα ένα μόνιμο και ουσιαστικό εθνικό διάλογο.

Υπάρχουν ευρύτατοι χώροι, κοινωνικοί και μαζικοί, αλλά και θεσμοί, όπου η σαφής οριοθέτηση της προοδευτικής στρατηγικής, μπορεί να εκφράσει επι μέρους πολιτικές και προγραμματικές συγκλίσεις ανάμεσα στις προοδευτικές δυνάμεις, με ισότιμο και φερέγγυο τρόπο.

Υπάρχουν κοινωνικά μέτωπα που οριοθετούνται νέα ή παλιότερα συμφέροντα συγκλίνοντα ή μη και όπου δοκιμάζονται οι διαδικασίες του θεσμοθετημένου δημοκρατικού διαλόγου και της σύνθεσης των απόψεων των ισότιμων κοινωνικών εταίρων.

Οι μεγάλες αλλαγές που συντελούνται στον ευρύτερο καταμερισμό της εργασίας, οι ανακατατάξεις κοινωνικών ομάδων και στρωμάτων μέσω των μηχανισμών του ανταγωνισμού της αγοράς, η πολύμορφη διείσδυση των κυκλωμάτων της παραοικονομίας καθιστούν ανεπαρκείς τις παραδοσιακές κοινωνικές συμμαχίες, που διαμορφώνονταν στο δίπολο προνομιούχοι-μη προνομιούχοι.

Η “διαχωριστική γραμμή” διέρχεται από το εσωτερικό κοινωνικών τάξεων, δημιουργούνται νέα ειδικά στρώματα προνομιούχων, ενώ άλλα τμήματα οδηγούνται έξω από το παραγωγικό και εργασιακό δίκτυο.

Απαιτούνται σήμερα εξειδικευμένες προσεγγίσεις ώστε να συγκροτηθεί μια σύγχρονη προοδευτική κοινωνική συμμαχία με πυρήνα το πλαίσιο: δικαιότερη κατανομή του προϊόντος - κοινωνική αλληλεγγύη - παραγωγική ανάπτυξη - εκσυγχρονισμός.

Ο βασικός πυρήνας της σύγχρονης κοινωνικής συμμαχίας περιλαμβάνει τη μισθωτή εργασία, τη μεγάλη πλειοψηφία των αγροτικών στρωμάτων, των μικρομεσαίων επαγγελματιών που πλήττονται από την κρίση, τους άνεργους, τους συνταξιούχους. Η επιβίωση και ενίσχυση αυτών των στρωμάτων αποτελεί βασικόν όρο για την ενότητα και την αναπαραγωγή του συνόλου της κοινωνίας. Δεν επιθυμούμε μετατόπιση του κέντρου βάρους των κοινωνικών μας αναφορών, ούτε ασφαλώς “χαρίζουμε” την έκφραση των κοινωνικών συμφερόντων αυτών των στρωμάτων σε κανένα.

Τον πυρήνα αυτό περιβάλλει ένας δεύτερος κύκλος, που συγκροτείται από τα στρώματα εκείνα που παράγουν δημιουργικά στο σύγχρονο τεχνοκρατικο-επιστημονικό πεδίο, από “ομάδες” που προωθούν αναπτυξιακές - παραγωγικές πρωτοβουλίες και συνδέουν την προοπτική τους με την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας. Η νεολαία, ένα σημαντικό τμήμα της μεσαίας τάξης, οι ευαίσθητοι δέκτες στις οικολογικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες, η μεγάλη πλειοψηφία του κόσμου του πνεύματος, των γραμμάτων, του πολιτισμού, ένα σύνολο μεγάλων και μικρών επιχειρηματιών που εντάσσονται στη

στρατηγική εκσυγχρονισμού και αναδιάρθρωσης πρέπει να δώσουν ενεργητικό παρόν.

Από το άλλο μέρος υπάρχει σταθερό μέτωπο αντιπαράθεσης με τα κυκλώματα του μεταπρατισμού, της κερδοσκοπίας, της παραοικονομίας που ιδιοποιούνται εθνικό προϊόν και κρίσιμους πόρους και στέκο-νται εμπόδιο σε κάθε διαδικασία πραγματικής ανάπτυξης.

Σε περιόδους περιοριστικών πολιτικών η ευρύτερη αυτή συμμαχία οφείλει να διασφαλίσει την κοινωνική προστασία του κεντρικού πυρή-να της, ενώ σε περιόδους ανάκαμψης να αναδείξει τα δυναμικά παρα-γωγικά στρώματα, έχοντας διασφαλίσει την ενότητα ολόκληρης της κοινωνικής συμμαχίας.

Το Κίνημά μας πρέπει ταχύτατα να αντιστοιχηθεί με μια νέα πολυ-λεκτική δυναμική στις νέες αυτές απαιτήσεις, οριοθετήσεις και ανά-γκες, τις οποίες οφείλει να εκφράσει και στους εργασιακούς και κοι-νωνικούς χώρους και στην κυβερνητική του πρακτική και στην εσωτε-ρική του ανασυγκρότηση.

Σοσιαλισμός και Συνδικαλιστικό Κίνημα έχουν πορεία μακροπρόθε-σμης συμπόρευσης, αυτόνομη αλλά παράλληλη που αναζητά το δικό της κοινωνικό βάρος.

Πρέπει χωρίς καμία καθυστέρηση να επανατοποθετήσουμε τις σχέ-σεις στη βάση της αυτονομίας και της μη υποκατάστασης. Το συνδι-καλιστικό κίνημα ανεξάρτητο πολιτικά και οργανωτικά από τα κόμμα-τα και το κράτος πρέπει να σχεδιάσει με επίκεντρο το συνδικάτο, μια σύνθετη και σύγχρονη στρατηγική.

- Να παρέμβει στο χώρο της παραγωγής και της ανάπτυξης ως ισότι-μος κοινωνικός εταίρος, ανταποκρινόμενο τόσο στις ανάγκες που δημιουργούν οι νέες κοινωνικές διαστρωματώσεις, όσο και στα κα-θήκοντα που υπαγορεύουν τα νέα κινήματα και οι σύγχρονες απαι-τήσεις.
- Να δώσει τη μάχη για τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής και των εργασιακών σχέσεων με εξειδίκευση πολιτικής και στους τρεις το-μείς της οικονομίας.
- Να κατοχυρώσει τη συμμετοχή του στους θεσμούς κοινωνικού ελέγ-χου, στα εργασιακά συμβούλια και στο δημοκρατικό προγραμματισμό.
- Να αναλάβει το βάρος των διεθνών του συνεργασιών και συμμαχιών, που καθίστανται κυρίαρχες κάτω από τις υπερεθνικές ολοκληρώσεις και τη μεταφορά εθνικών αποφάσεων στο ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Να διαμορφώσει προτάσεις για εναλλακτικές μορφές απασχόλησης και ανάπτυξης που θα απαντούν όχι μόνο στο πρόβλημα της δομι-κής ανεργίας, αλλά και στις τραγικές συνθήκες που δημιουργούν η μαζική έξοδος από τον αγροτικό τομέα, οι στρατιές των μικρομεσαι-ών που κλείνουν τις επιχειρήσεις τους και η αγορά “ξένων εργατών”.

Απολύτως συνδεδεμένη μ' αυτούς τους στόχους είναι η ριζική αλλαγή του ρόλου και της λειτουργίας των συνδικαλιστικών παρατάξεων.

Μέσα από την αμοιβαία συνειδητοποίηση και επαναπροσδιορισμό της

σχέσης της, το ΠΑΣΟΚ και τα Μαζικά Κινήματα είναι ώρα να προσεγγίσουν και πάλι το μέγα ζήτημα, την προοπτική μιας ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ που θα εγγυάται την κοινή κινητοποίηση για την:

- Σταθερή αναπτυξιακή πορεία της χώρας μέσα στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον.
- Τον προοδευτικό χαρακτήρα αυτής της πορείας, τη διεύρυνση και κατοχύρωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων.
- Τη ριζική μετατόπιση των κοινωνικών συσχετισμών προς όφελος των δυνάμεων της προόδου.

Πρέπει να διαμορφώσουμε ένα ευρύτατο πλαίσιο συμπόρευσης, μια νέα και αυθεντική σχέση με τα νέα κοινωνικά κινήματα. Να ενώσουμε μέσα από τη στρατηγική μιας πραγματικά ριζοσπαστικής αριστεράς, τις προσπάθειες, τις αμφισβητήσεις, τους στόχους αυτών των κινήματων.

Η τοπική ανάπτυξη, η ισότητα των δύο φύλων, ο πολιτισμός, ο αθλητισμός, οι καταναλωτές, το περιβάλλον, η οικολογία, η εκπαίδευση, η απασχόληση, η υγεία, οι ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, συσπειρώνουν ευρύτατα κοινωνικά στρώματα.

Οι διανοούμενοι, η νέα γενιά, οι γυναίκες, τα νέα κοινωνικά κινήματα είναι ευαίσθητοι στις παραδοσιακές κομματικές εξαρτήσεις, σχέσεις και αντιπροσωπεύσεις.

Μια τέτοια προσπάθεια είναι φανερό ότι ξεπερνά τις αγκυλώσεις και τις καθυστερήσεις των παραδεδειγμένων δομών και νοοτροπιών και ότι απαιτεί από μας κοινωνική ευαισθησία, άλλη συμπεριφορά και στάση, διαφορετική αισθητική και γλώσσα.

Η ιστορική αντοχή και η ικανότητα των φορέων του πολιτικού μας συστήματος θα κριθεί από τη δυνατότητά τους να ξεπεράσουν τη σημερινή κρίση, να διαμορφώσουν αυθεντικές σχέσεις εκπροσώπησης με την ελληνική κοινωνία, να διαμορφώσουν πολιτικές στρατηγικές ικανές να οδηγήσουν τη χώρα σε μια αναβαθμισμένη θέση στον κόσμο, και να εμβαθύνουν τους δημοκρατικούς θεσμούς.

Βασική προϋπόθεση για την επίτευξη αυτών των στόχων είναι, πριν απ' όλα:

Αυτοδύναμη και ισχυρή πολιτική εξουσία, ικανή να διασφαλίζει ευρύτατες συνααινέσεις σε κρίσιμες επιλογές και να εγγυάται την πολιτική σταθερότητα.

Δύο συγκλίνουσες -παρ' ότι φαινομενικά αντίθετες - επιδιώξεις επιχειρούν να ανατρέψουν και να αναιρέσουν την αυτονόητη αυτή αλήθεια.

Η πρώτη αφορά την οριστική ενσωμάτωση των μεγάλων κομμάτων σε μια προοπτική τυπικής εναλλαγής στην εξουσία, στο όνομα της σταθερότητας του συστήματος, με ελεγχόμενη πλήρως τη στρατηγική τους από κέντρα πολιτικής και οικονομικής δύναμης. Προοπτική που θεωρείται "πολιτικός εκσυγχρονισμός" δυτικού τύπου.

Η δεύτερη αφορά την πολυδιάσπαση των κομμάτων, τη λεγόμενη "ιταλοποίηση" της πολιτικής ζωής και την ανασύνθεση του πολιτικού "τοπίου". Προοπτική ένα άθροισμα μικρο-μεσαίων κομμάτων, που προεκλογικά διαφοροποιούνται μεταξύ τους για να αναζητήσουν στη συνέχεια μέσα από συναλλαγές, συμβιβασμούς και υποχωρήσεις, τη συνύπαρξη σε κυβερνητικό "παζλ" μιας τρέχουσας διαχειριστικής εξουσίας.

Οποιαδήποτε από τις δύο εκδοχές δεν αφορά μόνο την έλλειψη δυνατότητας της πολιτικής εξουσίας να εκφράσει γνήσια λαϊκά συμφέροντα και να προωθήσει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα.

Σημαίνει ταυτόχρονα ότι οι κοινωνικές τάξεις δεν βρίσκουν ολοκληρωμένες προγραμματικές πολιτικές για να εκφραστούν.

Οτι οι συγκρούσεις και οι αντιφάσεις των πολιτικών κομμάτων μετα-

φέρονται στο εσωτερικό τους, ότι αποδιαρθρώνεται οριστικά ο κοινωνικός ιστός.

Χρειάζονται σταθερές κυβερνήσεις, ικανές να υλοποιήσουν ολοκληρωμένα προγράμματα, να διασφαλίσουν κοινωνικές συγκλίσεις, να αρθρώσουν κοινωνικούς και πολιτικούς στόχους, να αμβλύνουν τις ανισότητες και να διασφαλίσουν σύγχρονα κοινωνικά δικαιώματα.

Δυόμιση χρόνια μετά την εκλογική της ήττα και την αλλαγή της ηγεσίας της, η Νέα Δημοκρατία βρίσκεται στο χαμηλότερο σημείο της αξιοπιστίας της. Η απόπειρα της σημερινής ηγεσίας της να αποποιηθεί την ακραία νεοφιλελεύθερη στρατηγική και να μετακινήσει το πολιτικό "στίγμα" του κόμματός του προς "ηπιότερες" θέσεις όχι μόνο δε διαμόρφωσε έναν πειστικό πολιτικό λόγο, αλλά την οδήγησε στην ιδεολογική αμορφία και στην πολιτική σύγχυση.

Στην πραγματικότητα η Νέα Δημοκρατία δεν μπόρεσε να διαμορφώσει μια νέα στρατηγική: Αρκέστηκε απλώς να διατυπώσει έναν εναλλακτικό λόγο, ο οποίος διαμορφώνεται ως άθροισμα αποσπασματικών θέσεων, συχνά αντιφατικών και αλληλοαναιρούμενων, που δεν συγκροτούν μια συνεκτική πολιτική στρατηγική στην οικονομία, στην εξωτερική πολιτική, στους θεσμούς, στα κοινωνικά αιτήματα.

Η Ν.Δ. παραμένει κόμμα έκφρασης των μεταπρατικών συμφερόντων και των κυκλωμάτων που αντιτίθενται σε μια πορεία δημοκρατικού εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης. Ο "χώρος" ανατροφοδότησης της είναι η τελμάτωση, η κρίση, η καθήλωση, η πολιτική της διαχείρισης. Και μόνο σ' ένα τέτοιο πολιτικό πεδίο μπορεί να επιβιώνει ως "εναλλακτική λύση".

Η Πολιτική Ανοιξη αποτελεί παράγωγο και όχι βέβαια "υπέρβαση" της στρατηγικής κρίσης της συντηρητικής -νεοφιλελεύθερης παράταξης. Χωρίς σαφείς ιδεολογικές και κοινωνικές αναφορές, με προεξάρχοντα ένα ιδιότυπο εθνικιστικό λόγο, και με διαρκή την ανάγκη οριοθέτησής της από το ΠΑΣΟΚ, τη Ν.Δ., αλλά και τον ΣΥΝ διακρίνεται από τη ρευστότητα των θέσεών της, καθώς και των κοινωνικών της αναφορών.

Το ΚΚΕ μετά τη διάσπασή του από τον ΣΥΝ ακολούθησε μια πολιτική "αυτοπεριχαράκωσης" μέσα από το σύνθημα "πέντε κόμματα, δύο πολιτικές", που το οδήγησαν σε ιδεολογική ακαμψία, σε επιστράτευση παρωχημένων πολιτικών αντιλήψεων και τελικά σε μια ιδιότυπη απομόνωση από τις ευρύτερες κοινωνικές διεργασίες.

Η εθελουσία αυτή "πολιτική ομηρεία" διαμορφώνει σήμερα στο εσω-

τερικό του ΚΚΕ αντιδράσεις που επιδιώκουν να διαρρήξουν το κέλυφος αυτής της απομόνωσης.

Ο Συνασπισμός αποτελεί τον "ιστορικό κληρονόμο" της τάσης ανανέωσης που προέκυψε από τη διάσπαση του κομμουνιστικού κινήματος στην πατρίδα μας. Κόμμα με αρκετές πολιτικές επεξεργασίες και θέσεις, κινήθηκε πάντα στην αναζήτηση ενός επίκαιρου ευρωπαϊκού αριστερού ρεύματος.

Η ιδεολογική ρευστότητα του χώρου αυτού, η "μεσοστρωματική" κοινωνική του βάση οδηγεί στη διατύπωση ενός σχηματοποιημένου πολιτικού λόγου, που αφήνει αναπάντητα προβλήματα πολιτικής στρατηγικής όπως φαίνεται και από τις αποκλίνουσες πολιτικο-ιδεολογικές τάσεις στο εσωτερικό του.

Θεωρούμε ότι πρέπει να ενισχύσουμε τις προσπάθειες και τις πρωτοβουλίες μας για διαμόρφωση ενδεχόμενων συγκλίσεων σε θέσεις και προγράμματα ανάμεσα σε όλες τις προοδευτικές δυνάμεις. Πεδία εφαρμογής τα προοδευτικά και κοινωνικά μέτωπα, οι αντιπροσωπευτικοί θεσμοί, η κοινή στάση σε κρίσιμα πολιτικά ζητήματα. Διαδικασία επίπονη, συστηματική και ανεξάρτητη από περιστασιακές ανάγκες, που θα μπορούσε να οδηγήσει στο μέλλον σε ευρύτερες δυνατές συγκλίσεις.

Ασφαλώς, το Κίνημά μας στη γεωγραφία του πολιτικού μας συστήματος βρίσκεται και κινείται στο χώρο της κεντροαριστεράς που ταυτίζεται με το χώρο των δυνάμεων της δημοκρατικής συνεργασίας. Χώρο και στρατηγική που ο Α. Παπανδρέου προσδιόρισε από το 1976 με τα περίφημα δέκα σημεία της Δημοκρατικής Συνεργασίας.

Είναι σαφές ότι ταυτόχρονα από μόνος του ο όρος κεντροαριστερά παραπέμπει ιστορικά σε παλιότερες περιόδους και εκφράζει πολιτικές οριοθετήσεις. Δεν μπορεί να υποκαταστήσει ούτε την πατριωτική μας φυσιολογία, ούτε την κοινωνική μας αναφορά, ούτε τη σοσιαλιστική μας επαγγελία.

Σ' αυτό το χώρο ασφαλώς βρίσκονται και οι αναζητήσεις των πολιτικών μας συνεργασιών και συμμαχιών, οι οποίες έχουν άμεση σχέση με την αυτοδύναμη στρατηγική των κομμάτων που τον συνθέτουν.

Ζ. ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ

Το ΠΑΣΟΚ είναι Κίνημα ιστορικής συνέχειας και διαρκούς ανανέωσης και πρέπει να γίνει ξανά Κίνημα της νέας γενιάς.

Ούτε την ιστορία μας ελεεινολογούμε γιατί υπάρχει ουσιαστική προσφορά στον τόπο, ούτε τις υπάρχουσες δομές και σχέσεις θεωρούμε αρκετές για το νέο ΠΑΣΟΚ.

Οπως ακριβώς ανάμεσα στην κοινωνία που κυριαρχείται από το “κράτος-κόμμα” και στην “κοινωνία των ιδιωτών” που υποτάσσεται στις επιταγές μιας μικρής μειοψηφίας μεγάλων οικονομικών συμφερόντων, πρέπει να βρει ζωντανό χώρο να αναπτυχθεί και να ηγεμονεύσει η κοινωνία των πολιτών, αυτό πρέπει κατ’ αρχή να μετουσιώνεται σε πράξη στο Κίνημα που ενσαρκώνει την προοδευτική στρατηγική.

Το ΠΑΣΟΚ στην τόσο σημαντική και ιστορική δεκαετία του ‘70, άνοιξε δρόμους, κυριάρχησε ως οργάνωση, δάνεισε σχήματα, συνθήματα και θέσεις, σε άλλους σχηματισμούς. Και τελικά οδήγησε τη δημοκρατική παράταξη στη διακυβέρνηση του τόπου. Ομως δεν μπορούμε να ξαναγυρίσουμε σ’ ένα “κόμμα μαζών” κάθετα και στεγανά αρθρωμένο, όπου η συλλογική και απρόσωπη οργάνωση διασφάλιζε την αποτελεσματικότητα στη δράση και οριοθετούσε, σε ένα εχθρικό πολιτικό περιβάλλον, τη φυσιогνωμία και τη στρατηγική της.

Το ΠΑΣΟΚ ακόμη είναι αυτονόητο ότι δεν μπορεί και δεν πρέπει να ολοκληρώσει τη μετατροπή του σε “κόμμα αξιωματούχων” της εξουσίας, που η γρήγορη εμπλοκή του στη νομή και τη διαχείρισή της φάνηκε να το οδηγεί.

Οπου οι διάφορες εκφράσεις του αθροίζονται αντί να επικοινωνούν, μονολογούν αντί να συντίθενται, περιχαρακώνονται αντι να διαχέονται στην κοινωνία.

Το ΠΑΣΟΚ, τέλος, δεν μπορεί και δεν πρέπει να επιστρέψει στο πελατειακό κόμμα παλαιού τύπου γυρίζοντας την πολιτική ζωή του τόπου δεκαετίες πίσω.

Το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής δεν μπορεί παρά να είναι ολοκληρωμένος

Κυβερνητικός Σχηματισμός και όχι απλώς "κόμμα εξουσίας" ή "εκλογικός μηχανισμός" ή "ουραγός των κυβερνητικών επιλογών".

Με μόνιμο προγραμματικό λόγο. Με αποσύνδεση από το κράτος και την κρατική διαχείριση. Με διακριτούς και οριοθετημένους ρόλους και λειτουργίες των συλλογικών οργάνων. Με κατοχυρωμένα πεδία σύνθεσης απόψεων, σύνδεσης χώρων και συλλογικής παρέμβασης και δράσης παντού. Με εθνικό, στρατηγικό, πολιτικό και ιδεολογικό κέντρο που θα διευθύνει τη συνολική πορεία και θα διασφαλίσει την ενότητα και την προοπτική του χώρου. Με άμεση αποκέντρωση της κομματικής εξουσίας. Με ουσιαστική συμμετοχή στη διαμόρφωση της πολιτικής και συλλογικό έλεγχο της πορείας.

Το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής δεν μπορεί παρά να είναι Κίνημα αυτεξούσιων και ενεργών πολιτών, με κοινή ιδεολογική αναφορά, με πολιτική ενότητα, ηθική αλληλεγγύη, που σηματοδοτεί τη νέα σχέση ανάμεσα στο ατομικό και το συλλογικό.

Είναι ταυτόχρονα ένα σύγχρονο δημοκρατικό σοσιαλιστικό Κόμμα που αντιστέκεται στην αναπαραγωγή των δομών της κοινωνικής καθυστέρησης, στη συσκότιση των αντιθέσεων, στην παραταξιοποίηση των άλλων θεσμών, στη χειραγώγηση των μαζικών κινημάτων, στην υποκρισία των συνδικαλιστικών και συντεχνιακών πρακτικών.

Η παραδοσιακή μορφή της οργάνωσής μας οφείλει να μετεξελιχθεί, γιατί δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τα νέα δεδομένα. Δεδομένα που αφορούν τον κατακερματισμό του κοινωνικού ιστού, την ταχύτητα που κινείται η γνώση, τις νέες μορφές επικοινωνίας και την πολλαπλότητα των αναγκών της πολιτικής παρέμβασης σε χώρους, θεσμούς, κινήματα. Το περιεχόμενο του σύγχρονου πολιτικού σχεδιασμού και της προοδευτικής πράξης προσδιορίζει και τη μορφή και το χώρο ανασυγκρότησης των δυνάμεών μας.

Δεν είναι αρκετό, παρότι ίσως γίνεται ώριμο και αναγκαίο, να κατοχυρωθούν ανολοκλήρωτες ακόμη "τάσεις" ή "ρεύματα" ως κύρια έκφραση εσωκομματικής δημοκρατίας. Η παράδοση των σοσιαλιστικών κομμάτων της Δύσης κάθε άλλο παρά απέτρεψε τη φθορά και την κρίση τους. Αντίθετα συχνά επέτρεψαν να επικρατήσει ο τεχνοκρατισμός και η γραφειοκρατία.

Ο δρόμος για μας είναι ένας. Η κατάργηση κάθε μορφής διαμεσολάβησης ανάμεσα στο ΠΑΣΟΚ και το λαό. Η αναβάθμιση του πολιτικού ρόλου και του λόγου του κόμματος μέσα από διαδικασίες άμεσης δημοκρατίας. Η ισχυρή περιφερειακή συγκρότηση. Η ανάδειξη των συλλογικών αντιπροσωπευτικών οργάνων σε κυρίαρχους τόπους διαμόρφωσης πολιτικής και λήψης αποφάσεων. Η σύνθεση ισότιμων και πολλαπλών εκφράσεων που αντιστοιχούν στον πλουραλισμό και την ανεξαρτησία των θεσμών της αποκεντρωμένης και δημοκρατικής πολιτείας. Που συγκροτούνται γύρω από πολιτικούς στόχους. Εμφορούνται από σύγχρονες σοσιαλιστικές ιδέες και αξίες. Και νοιώθουν συλλογική ευθύνη για τα δρώμενα σ' αυτό τον τόπο.

Ο πολίτης, που συνειδητά επιλέγει να γίνει ή να είναι μέλος του ΠΑΣΟΚ, έχει αναφαίρετο και χωρίς προϋποθέσεις το δικαίωμα της συμμετοχής του σ' αυτό. Το δικαίωμα της ουσιαστικής συναπόφασης για την ανάπτυξη της περιοχής του. Για την πολιτική που σχεδιάζεται και υλοποιείται στον ειδικό του χώρο. Για την επιλογή των αντιπροσώπων του σε κά-

θε επίπεδο. Το δικαίωμα της κριτικής στάσης, της προσωπικής γνώμης και πρότασης.

Εχει, όμως, ταυτόχρονα το χρέος να υπερασπίζεται τις συλλογικές αποφάσεις και να μάχεται για την πολιτική του ΠΑΣΟΚ. Να αποδέχεται τους κανόνες συμμετοχής, ανανέωσης και εναλλαγής. Να αναγνωρίζει το δικαίωμα της πλειοψηφίας, να διαμορφώνει την πολιτική, αλλά και της μειοψηφίας και κατοχυρώνει τις θέσεις και τις προτάσεις της.

Όλα αυτά που απορρέουν από τις θέσεις μας και προσδιορίζουν τη φυσιογνωμία του ΠΑΣΟΚ, πρέπει να απεικονιστούν στη νέα δομή και λειτουργία του Κινήματός μας.